

ELŐFIZETÉS

ELYEN:
Egy évre ..... 24 levet.
Egy hónapra ..... 2 levet.
VEHÉNY:
Egy évre ..... 24 levet.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.
REKLAJMIK:
6-hatásos postai sor egyenlő 20 H.,
ciklusok kétféleképpen 10 H.
Helyesítő 10 H. 20 H.
Nyitóléte 20 H.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és osztrák egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 507.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 361.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, február 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Veséresékek: A napi események.
- A képviselőház ülése.
- Ladysmith ostromának abbahagyása.
- A Széchenyi-malom.
- Hegedüs Sándor reform munkái.
- A Schreyer-konzervatórium estélye.
- Halott a kupében.
- A régi levelesládából.
- A király jobban van.
- A német-magyar szinigazgató.
- A milliomas letartóztatása.
- As új fogház halottja.
- Tárca: A berlini fegyvertárban. Irta: László Árpád.
- Regény-Csarnok: A milliomas büntetés. Irta: M. E. Braddon.

A napi események.

Budapest, február 21.

A belügyi tárca költségvetésének tárgyalása vége felé közeleg és néhány érdekes nyilatkozatot még várhatunk ugyan, de annyit már most megállapíthatunk, hogy ez a vita a legértelmesebbek egyike volt és kiváló mozzanataiban, *Hegedüs Loránt, Werner Gyula, Tisza István, Pulszky és Vargics Ágost* képviselők beszédeiben, *Lukács* pénzügyminiszter és a kabinetfő nyilatkozataiban nemcsak a belügyi tárca széles mezejére terjedt ki, hanem a gondolatok mélységét, a felfogások magas álláspontját s a politikai horderőt illetőleg is teljesen impozánsan, nagy stílusban folyt le.

A vita gerinczét a nemzetiségi kérdés képezte, tanuságául annak, hogy mennyire érzékeny a magyar közvélemény éppen ebben a kérdésben. Az ellenzék riasztója és az a vakhir, hogy a kormányvál-

tozással kapcsolatba hozott ugynevezett új irány a nemzetiségek számára nagy engedményeket rejt magában, fölszínre bukkantotta a nemzeti kérdést, mely csakhamar minden egyebet háttérbe szorított; élénk tanuságául szolgálhat ez annak, hogy ebben a dologban a magyar nemzet nem ismeri a tréfát, még kevésbé a komoly megalkuvást.

A riadalmat fokozták *Hodossy Imre* és *Baththyáni Tivadar* gr. jogfeladó elvei, melyeket az első a sajtóban, a másik a képviselőházban hirdetett Fiume javára és a magyar állam szuverénitásának rovására. Hát annyit értek el vele, hogy nyilvánvalóvá lett, miszerint a magyar állam az ő jogaiból senki kedvéért egy hajszálnyit is el nem enged.

A közigazgatás reformját is sűrűn hangoztatták a képviselőházi szónokok és nem az utolsó argumentum volt mellette, hogy a magyar nemzeti szempont is sürögősen követeli. Ezzel kapcsolatosan egy másik fontos momentum is domborodott ki az egységes magyar nemzet eszméjének támogatásául, és ez a *dualizmus* fenntartásának érdeke, mely azonos a monarchia nagyhatalmi állásáival, miután az ausztriai tapasztalatok révén most már nyilvánvaló, hogy ha Magyarország is a föderalizmus felülkerekedésével elveszteni *nemzeti egységét*, akkor a monarchia egysége is megdőlné.

A napi eseményeknek a költségvetési tárgyaláson kívül egy másik nevezetes mozzanata *Hegedüs Sándor* kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslata, melyet az ál-

lamvasutak hivatalnokainak javára nyújtott be a törvényhozásnak s melyet a pénzügyi bizottság a miniszter által tett módosítások után el is fogadott. E mellett *Hegedüs* miniszter fáradhatatlanul dolgozik kedvező programjának megvalósításán.

A hazai ipari beszerzési források összeállítása teljes folyamatban van s folytatlagosan közzé lesz téve az országos ipar-egyesület közlönyében.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek is köszönhetünk legújabbán egy fontos intézkedést, mely egy már rég érzett szükségnek tesz eleget: a nagy államok fővárosaiba már legközelebb *mezőgazdasági szaktudósítókat* fog küldeni, akik ugyszólván mezőgazdaságunk külön konzuljai lesznek. Olyan beruházás ez, mely uzsorakamatokat fog hozni mezőgazdaságunknak és amelynek hatásai csakhamar érezhetőek lesznek.

Nemzeti egység és anyagi jólét, ez a két hatalmas oszlop nélkül, államiségünk csak hiányosan volna alá támasztva, míg ha ezek szilárdan helyt állanak, bizton nézhetünk az idők viszontagságai elé.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 21.

Gyönyörű hölgyközönség lepte el ma a karzatot, már délelőtti tíz órakor. A Széll Kálmán miniszterelnök érdeme ez. A nők szerepük a miniszterelnök beszédeit.

Mai beszédének eleje polemia volt Kom-

TÁRCA.

A berlini fegyvertárban.

Irta: László Árpád.

Berlin, 1900. február 16.

Egy palota tele dicsőséggel. Kétszáz év győzelmeinek tropheumai összehordva. Ágyu, puska, kard óriás számban. Porosz-német fegyverek, melyek annyi dicsőségről tanuskodnak; spanyol, olasz, osztrák, francia fegyverek, melyek csak a legyőzetést hirdetik. A sebek, melyeket még nem is régen ütöttek az itt felhalmozott öldöklő szerszámok nagy európai hatalmakon, alig heggedtek be.

A báméskodó tömeg, mely nap-nap után a fegyvertárt látogatja, hidegen vonul végig a termeken s talán senkinek sem jut eszébe, hogy ezek mennyi fájdalom, mennyi köny s mily tenger sok vér, folyását okozták.

Mintha látnám a francia gárda-gránátos zászlótartót, a mint halálra sebesülten utolsó erejével még egyszer felmutatja az imádott zászlót rajta: „Pro patria pugnamus“ De a kérelhetetlen német katona megadja neki a kegyelemdífést s holtan dül vissza bajtársai közé. Mintha látnám az elszánt hős tüzerhadnagyot, ki St. Privatnál egy egész ütegből egyedül maradva életben, addig tüzelt egy ágyuból a kö-

zelgő német uhlanusokra, míg azok őt is letaposva, elhallgatatták az utolsó francia ágyu dörgését.

Mennyi hős francia gyászos végét jelenti e három név s e három évszám: Lipcse 1813. október 18. La Belle-Alliance 1815. június 18. Es St. Privat 1870. augusztus 18. Szerencsétlen három tizennyolczadik napja a hónapnak.

Három hétre e legutolsó gyászos ütközet után már bekövetkezett a francziákra nézve oly szomorú emlékü est, midőn Sedan falaira kitűzték a fehér zászlót. Szeptember elseje volt. Szép őszi délután. A nap gyorsan sülyedt a láthatár alá, mintha elborzadt volna a sedáni csatatér irtóztató látványosságától. Még besötétedés előtt ért Reille francia generalis, III. Napoleon hadseregében, Vilmos porosz királyhoz, hogy átnyujtsa a győztesnek Napoleon levelét, melyben saját magát hadifogolynak tekintve, Sedant átadja. E megadás következtében 83,000 ember; 419 tábori ágyu; 139 vár-ágyu; 66,000 fegyver és 6000 ló esett a németeknek hadizsákmányul.

Anyag volt tehát elég, a fegyvertárt Berlinben megtölteni.

Nem kisebb vala a győzelem, melyet a poroszok 1866. július 3-án Königrätznél az osztrákokon arattak. Erről is van itt elég emlék felhalmozva: köztük egy magyar huszár főveg s egy lovassági kard. Minden fegyver-nem rendezve van külön kor és nemzet szerint. A

földszinten az ágyuk, kezdve a tizennyedik századbéli 24 fontos nehéz üteg ágyutól, melynek lövege kőből volt, — egész a modern hátul töltő, vontcsövű tábori ágyuig, történeti sorrendben elhelyezve. Ott látjuk a XIV. és XV. század vasból öntött ágyuit. Isszonyu monstrumok. A legrégebbi 1419-ből való s 80 fontos kögolyót löttek ki belőle. A XVI. században kezdik a bronz öntvényt használni; a kő-helyébe a láncos golyók s a bombák lépnek. A század vége felé tűnik fel először a kartács, mely nem más, mint egy gömbölyű hosszukás bádóg szelence tele ólomgolyókkal, mely utóbbiak a kilövés után tölcseralakulag repülnek ki a csőből s iszonyu pusztítást visznek véghez.

Érdekesek a felirások a csövön minden ágyunak volt neve s minden csőre van még valami mondás bevéve. Egy 9 fontos bronz-ágyun a következő felírás áll:

Die Amsel heis ich Tag und Nacht.
Und lass mich hören dass es kracht.

Egy 7 fontoson pedig:

Die Lerche werd' ich genandt,
Mein Stimm ist aller Welt bekindt.

A XIII. század folyamán javították a morszár ágyukat, melyekből szintén bombákat löttek, de most már nem kőből, hanem vasból puskaporral töltve, hogy a leesésnél szétrobbanjon. A morszár csőve egészen rövid s csak

játhyval. Ugy tetszett, hogy mai meggyőző érvei nagy hatással voltak az engesztelhetetlen politikusra is, mert többször maga is helyeslőleg bólintott. A közigazgatási kérdéstről mondtak is sok helyen általános tetszést keltettek, végül pedig az egész jobboldal a legszívélyesebben üdvözölte a miniszterelnököt.

Előtte Berzeviczy Albert, a Ház eme tekintélye; és rokonszenves tagja mondott rövid, de hatásos és valóban talpraesett beszédet, a melyért megélték. Az általános vitát bezárták s a részletknél Pichler Győző szólalt fel.

A részletes tudósítás itt következik:

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Plósz Sándor, Hegedüs Sándor, Darányi Ignác és Cseh Evin miniszterek.

Boda Vilmos a szegszárdi hajóállomás tárgyában interpellációt jelent be.

A belügyi költségvetés.

Berzeviczy Albert: Csupán a nemzetiségi kérdéstről akar néhány kijelentést tenni. Feleleges e tárgyban a további vita. (Élénk helyeslés.) A miniszterelnök által jelzett nemzetiségi politikájával teljesen egyetért. Csak arra kéri még a Ház tagjait, hogy ne igyekezzenek elintézeteket keresni a múlt és a jelenlegi kormány nemzetiségi politikája között. (Élénk helyeslés.) Minden kormányának egyenlő a politikája és lényeges eltérés nincs és nem is volt. Igen veszedelmesnek tartaná, ha a nemzetiségek azt hinnék, hogy egy kormányváltozás a magyar nemzetiségi politikának lényeges megváltozását jelentené. (Zajos helyeslés.) A költségvetést elfogadja. (Zajos helyeslés.)

Elnök a vitát bezárja.

Széll Kálmán miniszterelnök.

Egy képviselő a most lefolyt nemzetiségi vitában paritijából egy követ dobott a nemzetiségi politika nyugodt felszínére, a mely kő ugyan nagy hullámokat nem vert, de mégis megzavarta a csendes tó tükrét. Azt tartja, a mit Berzeviczy most mondott, hogy erről a kérdéstről nem is tanácsos sokat beszélni. (Élénk helyeslés.) Komjáthy azt mondotta, hogy szóló csak jelszavakat használ. Nos, jogosan mondhatja el, hogy nemcsak jelszavakat használt, hanem tettekben is megfelelt az általa körvonalazott politikának. Itt csak egy egységes politikai nemzet van és soha semmiféle kormány, sem szóló, sem más nem folytathat más politikát, mint magyar politikát. (Zajos helyeslés.) Komjáthyval szemben azt bizonyítja, hogy Komjáthy sem mondott mást a nemzetiségi politikáról, mint a mit szóló mondott, Komjáthy szavai tehát nem jelszavak csupán csak az ő (Széll)

szavai jelszavak? (Élénk tetszés.) Ezt inkább rá lehetne fogni Komjáthyra szóló be is fogja váltani, a mit mondott. S a mit mond, azt akarja is. (Élénk helyeslés.) Nem tranzigál semmivel, senkivel, de engesztelékeny azok iránt, a kik, ha más nyelven beszélnek is, de hű fiai a magyar hazának. (Élénk tetszés.) Komjáthy azt mondja, hogy a vezetőktől kell megmenteni a nemzetiségeket. Igaza van, de lehet-e ez magában álló akció? El kell tiporni az államellenes törekvéseket, szembe kell szállani az agitátorokkal, de ezek ellen külön nemzeti politikát csinálni nem lehet. Csodálatosnak tartja, hogy Komjáthy még olyan téren is folyton az ellentéteket keresi, a hol édes mindnyájunknak egyet kellene értenünk. Ilyen a nemzetiségi kérdés. Szóló kijelenti, hogy olyan nemzetiségű ajku emberrel, a ki magát, ha más nyelven beszél is, jó magyar polgárnak nem tartja, s erről vallomást nem tesz, azzal addig szóba sem áll. (Általános élénk helyeslés.) Komjáthy után a következőket mondja:

Bukarestben igen fontos a követi állás, de ott magyar ember is van, ez pedig az összes romániai tárgyalások alatt mindig kötelességszerűleg helyesen járt el. (Helyeslés.) Szóló mindent elkövet különben, hogy diplomáciai ügyekben helyes információkat adjon és kapjon. Ügyel arra igenis, hogy tudományos kutatások örve alatt ne jöjjön be ide senki, izgatni és zavart csinálni. (Zajos tetszés.) Weigand, a tudós is így jött be, de mután figyelmeztették, hogy okot semmi tüntetésre se adjon, kifogásra többé okot nem adott. Szirbuval szemben élyesebben jártak el, mert mikor a figyelmeztetésre nem hallgatott — hogy is mondjam — (Derültség.) tudtára adattam, hogy az ő jelenléte nem kívánatos. (Zajos tetszés, derültség.)

Pichler: El kellett volna tolonczoltatni!

Széll: Ezt nem lehetett tenni, mert erre éppen okot nem adott. A Szirbuhoz hasonló eset történt egy Franye nevű ural is. (Tetszés.) Ime, tehát nemcsak a nemzeti érzés van meg bennem, hanem a kötelességtudás is.

Szól még a nemzetiségi pénzügyekről. Kijelenti, hogy ezek működését társadalmi uton kell ellensúlyozni. Nem tartja tulságosan veszedelmesnek azt sem, mert amíg csak 77 román és más nemzetiségű pénzügyet állítottak fel nemzetiségi vidékeken, addig ugyanott 254 magyar pénzügyet alakult.

Bartha Miklós: Igen, de a magyarnak nincs magyar célja, míg az oláhnak oláh célja van!

Széll: Ezen az államnak is, de főként a társadalomnak kell segíteni. (Helyeslés.) Hibának, károsnak, sőt veszélyesnek tartja, hogy a rutének és görög katolikusok egy része az orosz czárért és czári családjáért imádkozik, — sajnálatos és helytelen dolog ez, de a kiküszöbölés iránt intézkedni fog, sőt már folyik is a tárgyalás. (Élénk helyeslés.) Miután szegény egyházak hívei ez imakönyvtulajdonosok, úgy akar segíteni a dolgon, hogy az új imakönyve-

két az állami nyomdában nyomtatja ki és osztatja szét a nép között. (Zajos helyeslés.)

Komjáthynek tehát józú, gömbölyded formában (Zajos derültség) elmondott beszédére részletesen válaszolt s csak annyit mond még, hogy a Komjáthy jelszava „Timor et amo“ helytelen, mert szeretetet kellene retteggetéssel nem lehet. (Zajos tetszés.) A szóló politikáját vallotta minden kormány és minden magyar politikussal, Szilágyi Dezső is. (Általános éljenzés) Ne vitassunk e felett tovább. A szászoknak azt feleli, hogy melegebb érzést szeretne tőlük, de Németországgal, a mi nagy szövetségesünkkel is csak a magyar állam szárnyai alatt ölelkezhetnek. (Zajos helyeslés.) A dákórománoknak pedig itt nincs mit keresniök. (Zajos helyeslés.)

A közigazgatási kérdések.

A közigazgatás reformjáról akar még egyet-mást elmondani. Az önkormányzat lehető fenntartásával sok fontos kérdés van itt, kezdve a szolgálati pragmatikától, a fizetésemelésig. Ezeket szerves összefüggésben akarja megoldani. (Tetszés.)

Egy kodifikacionális osztályt állított fel, a mely már kész, becses anyagot összehordja feldolgozza és összefüggésbe hozza. (Zajos helyeslés.) A reformot sürgősnek tartja, de azt akarja hogy a századokra szóló mű minél jobb és minél alaposabb legyen. (Tetszés.) A munka egyszerűsítésének céljából tanulmányokat tétet és közigazgatási tanfolyamokat állított fel. (Tetszés.) A tisztviselők fizetésének a javítására pedig már az idén 550.000 koronát fordít. (Zajos helyeslés.) Forintot jobban szeretett volna, de a mi késik, nem mulik. (Tetszés.) A vármegyék megvizsgálására nagy gondot fordít. (Zajos helyeslés) de csak igazságos intézkedéseket tesz. Még a közegészségügyről is szól és kijelenti, hogy a gyermekhalandóság meggátolására hathatósan intézkedik és a fürdőügyet is szíven viseli. Ezeket akarta elmondani. (Zajos éljenzés és taps. A miniszterelnököt számosan üdvözlöik.)

Öt perc szünet.

Pichler Győző a színházak ügyét tárgyalva hosszabb beszédében. Erős támadást intézett Keglevich István gróf, intendáns ellen, aki erőszakosságával sokkal több kárt okoz, mint hasznot. Sürgeti azután a vidéki színház rendezését. Erre öt éve van már törvény, de végrehajtva nincs ma sem. Az országos színháznegyedij-egyesületnek állami szubvenciót kér, mert nem tarthatja magát egyébként fen.

Visontai Soma beszélt ezután. Derültséget keltett avval a kijelentésével, hogy ő az *Osztrigás Miczi* „bögre notáján“ nem mulatott. A színházak erkölcsstelen irányzata ellen beszélt.

Boda János interpellációját holnap terjeszti elő.

a legkisebb távolságra lehetett vele hatni. A tábori ágyuké pedig igen hosszú s így csak nagyobb távolságra voltak használhatók. E század találmánya a haubitz, mely a mozsár és tábori ágyu között a közeputat volt hivatva képviselni. A nagyság, melyet ez időben használnak a 6—12 fontos közt váltakozik. Minden csőre van valami buzditó vagy vigasztaló mondas vésve. Így egy oldenburgi 8 fontosra: *Auxilium meum a Domino* (Istentől a segítség) Az 1674-ben öntött francia 6 fontos Le comte du Ludeon (A tüzéség nagymestere) „Ultima ratio regum“.

Vége a XVIII. század sorba állított ágyui közt egyiken ez állt: *Goss mich Antoni in Ofen* 1731. Tehát van magyar gyártmány is? Nem magyar az, csak Budán lett öntve. Rajta a kétféjű sas s egy szalagon, *Carolus sextus Imperator Romanorum semper augustus* bevésve a cső alapjára.

E század korszakalkotó találmánya hosszúkás alakú gránát, mely a földre érve, s a Schrapnel — feltalálójáról nevezve el — mely a levegőben tetszés szerinti távolságban robban szét. E lövegek feltalálása volt az első lépés a mai gyorstüzéltábori ágyukhoz. A vont csövet először 1859-ben III. Napoleon használja; ugyanez időre esik a hátultöltők általánosítása.

A legkésőbbi gyártmány, mely a fegyvertár ágyui sorozatát befejezi egy 1874-ben öntött 9 cm. caliberű tábori ágyu, majdnem olyan

berendezéssel, mint a milyenek a nálunk jelenleg használatban lévő 1875-ből való tábori ágyuk.

Ime nagy vonásokban az ágyu történeti fejlődése és tökéletesítése. Vajjon hány emberélet eshetett áldozatul ennek a tanulmánynak.

A földszintről a tágas lépcsőházon keresztül, márvány lépcsőkön juthatni fel az emeletre, hol mindjárt elsőnek tűnik fel a nagy kupaletérme a maga nagyszerűségében.

A falakat fresko képek díszítik, tárgyukat a legutóbbi háborúk epizódjai képezvék.

Balról az ütközet La Belle Alliance-nál, a mint a már-már előrenyomuló francziákat Blücher tábornok oldalba kapja s a jobb szárnyat annyira visszazoritja, hogy az egész sereg kénytelen visszavonulni nagyszámu holtakat és sebesülteket hagyva hátra. A poroszok üldözik a menekülő ellenséget, mint a történetíró mondja, „míg csak ember és ló szuszogni tudott.“

A második kép élénk tárja a königgrätzi csatateret. Az osztrák had már verve van. A csataterén találkozik a porosz király fiával Frigyes Vilmos trónörökösrel, a későbbi német császárral s az atya elősmelve, hogy a győzelmet csak fia vitézségének köszönheti átnyújtja neki a „pour la mérite“ érdemrendet. A hátterben Bismarck és Moltke, mindnyájan lóháton.

Jobb oldalon az ütközet Gravelottenál. E

kép festője felhasználta minden borzalmas képet, hogy a háboru irtóztató látványát a néző előtt elképzelhetővé tegye. A francziák már veszve vannak; hátuk mögött St. Privat lápokban áll.

Az előtérben, a legborzalmasabb sebesültek láthatók, a mint a porosz dragonyosok, mindent letaposva száguldanak végig a csataterén. A negyedik kép a győzelmek utolsója: Sedan. Az előtérben látható Vilmos előtte levett sipkával az ősz Reille tábornok, a mint Napoleon megadó levelét hódolatteljesen átnyújtja. A hátterben Bismarck és Moltke, mint elmaradhatatlan kísérők.

A kupola teremből balra haladva, következnek a termék fegyverekkel, pisztolyokkal. Kezdve a régi kovás puskán az ismétlődő fegyverig. Azután kardok, pajzsok, dárdák, lándzsák, páncélok, sodronyíngék stb. összeszedve az egész világból. A tetők telve mindenütt foszlányokra tépett különböző zászlókkal; némelyik egész sárga a vérfoltoktól.

Es hogy mindenki lássa, kik voltak azok a kik ennyi dicsőséget, ennyi győzelmet arattak, ott áll sorba a 8 brandenburg-porosz uralkodó ércszobra. Köröskörül pedig a hadvezérek és tábornokok mellszobrai. Mindannyi az emeleti kupola teremben az oszlopok előtt és körül elhelyezve.

Boldog nemzet, mely annyi dicsőséget tud felmutatni.

TAVIRATOK.

Kitüntetett elnöké.

Páris, február 21. (Saját tud. távirata.) A szultán Loubet elnök nevének a Sefakat rend nagyszalagját adományozta.

Szélütött képviselő.

Berlin, február 21. (Saját tud. táv.) A parlamentben ma szélhűdés érte Krause képviselőt, ki rögtön meghalt.

A sztrájk.

Schlan, február 21. (Saj. tud. távirata.) Ma reggel 2144 munkás közül 564 állott munkába. A rendet nem zavarták meg.

Brux, február 21. (Saját tud. táv.) 28 tárnában ma 3403 munkás közül 1825 állott munkába, köztük 294 vágó. 23 bányában 1637 munkással, köztük 278 vágóval részben dolgoznak. Tegnap 322 waggon szenet hoztak fel és 34 waggont szállítottak el a raktárakból.

Ladysmith ostromának
abbanhagyása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 21.

Az angol parlamentben veszedelmes hangulatok lehetnek a kormány ellenében, hogy a hadügyminiszterium annyi zűrzavaros győzelmi hírt kénytelen táviratoztatni a harezterről ugyanakkor, a mikor egyidejűleg jónak látja a magántudósítások útját is elzárni, nehogy lerontsák a célzatosan szövegezett hírek jó hatását.

Chamberlain védelmére ma már nem kevesebbel biztatják az angol közvéleményt, mint hogy a háborúnak két hét alatt vége lesz. Természetesen az angolok nagy győzelmével. Hát két hét nem nagy idő, kivárhatjuk könnyen, akkora ki fog derülni, hogy Roberts lord valamivel meszszebb áll a döntő győzelemtől, mint a milyen közel egy esetleges vereséghez.

A leghivatalosabb angol táviratok azt tudatják, hogy *Ladysmith ostromának teljes feladását* s az összes hadaknak a transzváli határra visszavonását határozta el a bur haditanács. — Hogy Ladysmith czéltalan ostromával felhagynak a barok, s egész erejükkel Roberts ellen fordulnak, ez a valószínű része a híreknek. Natal teljes kiürítése ellenben, úgy látszik, Londonban készült mese, sőt testvére a nagy győzelmi híreknek.

A mai táviratok a következőket jelentik:

Támadások Chamberlain ellen.

London, február 21.

Az alsóház ülésén a Jameson-féle betörés újabb megvizsgálására irányuló határozati javaslatának indokolásában Thomas az ellenzék tetszése közt kijelentette:

Midőn ezt a határozati javaslatot benyújtom, egyedül és kizárólag azon az állásponton vagyok, hogy ama leleplezéseknél a ház és az ország becsületéről és jó hírnevéről van szó. Ezért érdekében áll a háznak, a nemzetnek és magának Chamberlainnek is, hogy az ügyet egy pártatlan és független bíróság alaposan megvizsgálja, hogy egyszersmindenkorra végét vesse a Chamberlain és a gyarmatügyi hivatal ellen irányuló gyanunak, vádaknak és állításoknak.

Miután Garans ugyanily értelemben nyilat-

kozott, Evans Samuel (liberális) is támogatta Thomas indítványát, mert szerinte Chamberlain nyilatkozata hiányos és nem kielégítő. Az a kérdés most, vajjon a Jameson-féle betörés tervezőinek elég hatalma és befolyása van-e arra, hogy a többséget megakadályozzák a vizsgálat elrendelésében.

Chamberlain közbekiált: Nem értem mit akar mondani Evans az utóbbi szavaival.

Evans folytatva: Azt hiszi, hogy Chamberlain kivéve a jelenlevők bizonyára mind megértették őt. (Tetszés a radikálisok padjain.) Felteszik, hogy vannak befolyások, melyek érvényesülhetnek annak megakadályozására, hogy a kormány újabb vizsgáló-bizottság kiküldéséhez hozzájáruljon. (Közbekiáltások a kormánypárti padokról: Miféle befolyások?) Az 1897. évi bizottság vizsgálata nem volt kimerítő. Ha további vizsgálat lett volna, a bizottság talán arra az eredményre jutott volna, hogy Chamberlain hirneve érintve van. Chamberlain kötelessége lett volna, hogy a bizottság elé terjesszen minden anyagot, mely a gyarmatügyi hivatalnak rendelkezésére állt. Súlyos gyanut keltett, hogy nem bocsátotta rendelkezésére Hawkleyvel folytatott további levelezését az utóbbi táviratainak közlése tárgyában. Chamberlain súlyos mulasztást követett el, midőn a táviratokat nem terjesztette elő. Tulajdonképen a ház elé kellene vezetni őt és a harangtoronyba bebörtönözni. E táviratok eltitkolása, melyek kétségtelenül kompromittáló tartalmuak, megállapítja a gyarmatügyi hivatal bűnrészességét. A haza és a közönség új vizsgálatot követeltek. Chamberlainnak felvilágosítást kell adnia a vizsgálat után mondott szokatlan beszédéről is, melyben kijelentette, hogy Rhodes semmit sem tett, ami egyénileg tisztességtelen. A vizsgáló-bizottság és a kormány magatartása szükségessé teszi az új vizsgálatot.

Chamberlain gyarmatügyi államtitkár első sorban is megjegyzi, hogy igen fájdalmasan érintő őt, hogy ily vádakkal illetik, miután 24 évig tagja volt a háznak. De ezek nem vádak, hanem gyanura és burkolt vádaskodásra alapított inszinuációk. Azok, a kik ismételték e vádakot, nem merték azt mondani, hogy ők maguk el is hiszik azokat. (Tetszés.) Azt mondták, hogy szükséges az újabb vizsgálat, hogy a külföldön a kritikát megnyugtassa. A szónok nem osztozik abban a reményben, hogy bármi, a mit a ház megtehetne, elhallgattassa az ő (Chamberlain) kritikussait. Azt mondták továbbá, hogy az ellene emelt vádak honfitársaiiban is gyökeret vertek. Valósággal azonban senkit sem befolyásoltak ezek a vádak azok közül, a kiknek jó véleményére súlyt fektet. (Tetszés.) A mi a vizsgáló bizottság kiküldésének körülményeit illeti, a szónok még mielőtt az ő bűnrészességéről egy szót is ejtettek volna el, kimerítő vizsgálatot indítványozott. Evvel szemben felhozták, hogy ez ellenkezik a közérdekkel, de hasztalanul hozták fel ezt. A bizottság tárgyalásainál a szónok elfogadta Harcourtnak minden indítványát, a kinek javaslatára rekesztették be a tárgyalásokat. A táviratokat illetőleg ma felvetett kérdésre ő már nyilatkozott. Határozottan ismétli, a mit már előbb kijelentett. A táviratok, melyek hiányoznak, nem valamelyik érdekeltnek kezdeményezésére tüntették el, hanem a táviró társaság rendes ügykezelésének folyamán kerültek ki a miniszteriumból. A mint megállapították, a hiányzó táviratok ugyanolyanok, mint a melyeket a bizottság elé terjesztettek. A bizottság a táviratokat pontosan megvizsgálta és azt találta, hogy semmi sincs bennök, a mi a gyarmatügyi hivatal ellen bármely vádat igazolhatna. Azóta semmi sem tör-

tént, a mi megokolhatná az újabb vizsgálatot. (Tetszés.)

Chamberlain azután avval a beszéddel foglalkozik, a melyet ő annak idején Rhodes Czéről mondott. A beszéd tartalma a következő volt: Rhodest vétkesnek találták az összeesküvésben való részvételben, mely a Jameson-féle betörésre vezetett. E vád mellett azonban még más dolgokat is hoztak fel, t. i., hogy Rhodes piszkos indokból, hogy pénzt zsebeljen, követett el politikai bűntetteket. A mi a vádat illeti, Rhodes teljesen ártatlan. A szónok elítéli Rhodes magatartását ama vétséget illetőleg, melyben bűnösnek ítélték, de feltétlenül felmenti attól a vétségtől, melyben nem bűnös és mely Rhodes egyéni becsületét beszenyezné. Chamberlain ezután ezt mondja: Most új vizsgálatot követelnek az *Independence Belge*-ben közzétett becses iratgyűjteményre való tekintettel, melyet egy elbocsátott irodai alkalmazott lopott el. Ez iratokkal házalni jártak Londonban és megvételeire kínálták azokat a radikális lapoknak, melyek azonban nem akarták megvenni. Végül egy ismert burbarátban vevőre találtak. Ez beküldte az iratokat Leyds dr.-nak, a ki 100 font sterlinget fizetett értékükéért vagy ígérte, hogy fizetni fog. (Nevetés.) Leyds dr. soha sem csinált rosszabb üzletet. Az iratokban nem volt semmi, a mit a parlamenti bizottság és mindenki ne ismert volna. Nem a közérdekből kérnek most vizsgálatot, hanem, hogy megkísértsék, hogy a gyarmatügyi hivatalra esküszegést bizonyítsanak rá. Ha ez csak egy közönséges eset volna, melyet politikai okok egy személyes ellenségeskedés annyira össze nem bonyolítana, minden ember azt mondta volna, hogy az új vizsgálatra oknak még árnyéka sincsen. (Tetszés.) A mit az ellenzék aka nem más, minthogy a miniszterhez való bizalmat megingassa, a kit e pillanatban igazságtalanul avval vádol, hogy egészen különös értelemben felelős a háborúért. Csináljon az ellenzék, a mit akar. Ezek a támadások vissza fognak esni azok fejére, a kiktől kiindultak.

A vita további folyamán Harcourt kifejtette, hogy ő az új vizsgálatot szükségesnek tartja, mert a gyarmatügyi hivatal elleni gyanu nem a politikai ellenfeleknek, hanem Rhodes ügynökeinek a műve, akik igyekeznek saját vétkeket a gyarmatügyi hivatal bűnrészességére vonatkozó állításokkal fedezni.

Kampbell-Lannermann attól tart, hogy Chamberlain aligha fogja meggyöngíteni a külföld közvéleményének azt a gyanuját, hogy Anglia a Jameson-féle csapat tagjainak üzelmeiről tudott. Meg kell mutatni a világnak, hogy Angliának nincs része az 1895-iki örültségben. A szónok felhívja a kormányt, hogy egyezzen bele a vizsgálatba.

Balfour Thomas indítványát Chamberlain elleni személyes támadásnak mondja, a mely vissza fog esni ellenségeire.

További vita után az alsóház Thomas indítványát 286 szavazattal 152 ellenében elvetette.

A felsőház a katonai reformok ellen.

London, február 21.

A felsőházban ma hosszú vita folyt Kemyos lord indítványáról, a mely nagy arányú katonai reformok behozatalát javasolta. A szavazásnál 27 szótöbbséggel elvetették a reform-indítványt.

A burok hadizsákmánya.

Gradock február 21.

Részletesebb jelentések érkeztek az élelmiszereket szállító-kocsiknak a Ried folyó mellett történt elvételéről. A kocsikat a gázló mellett táborként rendezték, midőn 1800 bur négy ágyuval támadott. A

tüzelés egész nap tartott. A burok zsákmányul ejtettek 180 kocsit, melyek élelmiszerekkel és takarmánnyal voltak tele. A hajcsárok és a vezetők felegyőzték vagy eltűnt.

Vasszavert támadás.

London, február 21.

A Times jelenti Buluvajából e hó 12-éről: Ma egy Rhodésziából jött 200 főnyi angol haderő megtámadta Krokodilpools mellett a burok által megszállt kopját. Az állás azonban igen erős volt, miért is az angoloknak veszteséggel vissza kellett vonulni. Két tiszt és 19 ember megsebesült, egy tiszt és kilenc ember eltűnt.

London, február 21.

A burok főhaditanácsa elhatározta, hogy *Ladysmith ostromával felhagynak, egész Natalt kiűrik* s összes hadaikkal visszavonulnak Transzvál határaihoz.

Itt katonai körökben már most biztosra remélik, hogy két héten belül a háború véget ér.

Az angol hadak győzelmeiről új hírek érkeztek a hadügyminiszteriumhoz. Mindenütt ezekről beszélnek s az öröm osztatlanul nagy.

Hírek Ladysmithből.

London, február 21.

A Times-nak jelentik Ladysmithből: A helyőrség ma negyven hizott marhát elfogott, ami a végső szükségét szenvedő lakosság körében nagy örömet okozott.

A sánczok megvédésére újabb civil csapatot szerveztek.

A császár és a transzváli követ.

Brüsszel, február 21.

A Kabel-Correspondenz írja: Annak oka, hogy *Leyds dr.* nem tett még látogatást Szent-Pétervárott eredeti tervei ellenére, nem arra vezetendő vissza, amit az angol lapok híresztelnek, hogy értésére adták neki, hogy látogatása most alkalmatlan volna, hanem arra, hogy *Alfréd* szász-köburg-góthai herceg, aki tudvalevőleg angol, most Szent-Pétervárott tartózkodik. *Leyds dr.*-t a császár a herceggel egyidejűleg nem fogadhatná a nemzetközi illendőség szerint, s a transzváli követ utja éppen ezért késik. *Leyds*nak már régebben szándéka volt ugyan a császár látogatására utazni, de akkor éppen betegsége gátolta. Legközelebb azonban okvetetlenül elmegy Pétervárra.

Ladysmith felszabadítása.

London, február 21.

Windsor város tanácsának elnöke közölte, hogy a windsori kastélyból, melyben a királyné most időzik, *Ladysmith felszabadításának híre érkezett.* A londoni hadügyminiszterium azonban e hirt nem erősíti meg, sőt nem is ad hitelt neki.

Berlin, február 21.

Egy berlini lap Brüsszelből arról értesül, hogy *Joubert az összes natali csapatokat visszahívta.* *Buller* a jövő héten bevonulhat Ladysmithbe.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: Egy katonai története, dráma, (Páros bérlet.)
Péntek: Napoleon öcsém, bohózat. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Napoleon öcsém, bohózat. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Napoleon öcsém, bohózat. (Páratlan bérletszűnet.)

* **A dalovai nábob leányát** ma *Vizvári Mariska* adta szép számu közönség előtt, mely szép és elegáns alakítását elismeréssel fogadta, úgy szintén tapssal jutalmazta *Pethes*, kinek Tarjánja épp oly ősmert jó szerepe, mint *Szép Olgának* Szentirmayné, *Pintérnek* Szentirmay. A többi szereplők, *Gáthit* kivéve, úgy látszik éppen csak azért játszottak, mert annyian betegek, hogy helyettesíteni kellett őket.

* **Lindh Marcella**, a világhírű dalnékesnő ez idő szerint egyre-másra aratja diadalait a külföldön. Mint Hamburgból telegrafálják, a *Fiedler-féle* zenekar hangversenyének már a nyilvános főpróbáján is a jelenvolt előkelő közönség, a művészek és a zenekar óriási lelkesedéssel ünnepelte a mexikói csalóányt, akinek hatalmas művészetét most először csodálják Hamburgban. *Lindh Marcella* különben Londonba és Párisba is kapott meghívást, amelyet azonban ezuttal el nem fogadott, mert már az egész szezonra vannak szerződésbeli kötelezettségei, és pedig első sorban városunkban folyó hó 25-én rendezendő hangversenyével, mert Hamburgból jövet első hangversenyét Aradon tartja. Ezen hangversenyen működik közre *Aggházy Károly* budapesti zongoraművész, emelve a hangverseny érdekességét zenei és élvezeti szempontból. A hangversenyre előjegyzett és ki nem váltott jegyek iránt intézkedhetni lehet *Révész Nándor* könyvkereskedőnél (Szabadság-tér.)

* **Müsvorváltozás.** *László Gyula* betegsége miatt a csütörtökre kitűzött *Francillon* elmarad. *László* még mindig annyira rekedt, hogy beszélni sem tud. Így *Vizvári Mariska* holnapi vendégszínháza is elmarad. Helyette *Egy katonai története* kerül színre, melyben *Pethes Imrének* van igen hatásos szerepe.

* **Napoleon öcsém.** A héring története péntek estétől legalább is olyan népszerű kifejezés lesz mint *Mongodni* egykori szereplése után „A kés története” volt. Megszerzi pedig ezt a népszerűséget a héring történetének. *Napoleon öcsém*, a ki tudvalevőleg a *Guthi-Rákosi* vig magyar írócégnak kedvence. A héring története a pénteken bemutatásra kerülő kitűnő bohózatnak egyik leghatásosabb motívuma, melytől Budapesten a Vígsházban esténként reng a közönség a nevetéstől. A héring történetének előadóját, megcsalt a tragikomikus sugót *Andorffy* fogja bemutatni, az ügyvédjelöltet, pedig *Pintér Imre*. A harmadik érdekes alakot azt a gyilkost a kivel a kezdő ügyvéd a szerencsésjét megállapította, *Mezey Péter* játsza. *P. Szép Olga*, *Harmath Józsa*, *Tolnaié*, *Pethes*, *Gáthy* lesznek meg a jelentékenyebb szereplők.

A Széchenyi-malom.

Arad, február 21.

A Széchenyi gőzmalom igazgatósága, mely még évi mérlegeit, pénzügyi és gazdasági életének legfontosabb okiratát sem méltatja arra a tiszteletre, hogy firmájával aláírja, firmája alatt nyilatkozik.

Igaz ugyan, hogy egy hétnél tovább gondolkozott a fürge és gyorseszű igazgatóság, és hogy négy nappal a közgyűlés előtt tette a nyilatkozatot, hivatkozással arra, hogy a közgyűlés, a foruma; de ily logika itt éppenséggel nem meglepő.

Lássuk, hogy mit mond és azután mit nem mond az igazgatóság.

Először azzal van nagyra, hogy mily konzervatív. Mondhatná bátran, hogy ortodox és maradi és senki sem szólhatna ellent. Említi az igazgatóság, hogy „módosításai között az volt a leglényegesebb, hogy addig, míg a tartalékok 500,000 frtot el nem érték, részvényenként 25 frtnál magasabb osztalék fel nem osztható.” Ki inicziálta ezt a leglényegesebb módosítást, a melyre az igazgatóság oly büszkén és annyi önértékeléssel hivatkozik? Kire toasztozott Szilágyi Ede igazgatójuk a Széchenyi malom közgyűlésén e kezdeményezés alkalmából? Ezzel a leglényegesebb módosítással ne dicsekedjenek, ez

nem az önök érdeme, hanem azé a kit támadtak.

Azzal se legyen oly nagyra a t. igazgatóság, hogy nagyobb a malom tartaléktökeje, mint a részvénytőke. Önök majdnem ingyen kapták azt a malmot, oly csekély részvénytőkével vették meg, hogy annak analógiáját csak a régi aradi lóvasutnál találjuk. Tehát a részvénytőke csekély, nem pedig a tartalék nagy. Azt mondják „a részvényeseknek a nagyértékű gyári ingatlanokon felül még körülbelül 200,000 frt marad rendelkezésükre.” Igen ám, csak az a kérdés, mennyiben számították a gyári ingatlanokat, gépeket és felszereléseket? Megéri vajjon az a 400,000 frtot, a melyben felvették? Az pedig egészen új dolog, hogy a mozgó tőke magaságával érveljenek. A 31 évi mult után az is argumentum, hogy a mozgó tőkék 710,000 frtra rugnak. Még utóbb azt is föl fogják említeni, hogy hány mmázsát öröltek.

Önök nem érdemeikre csak a multak szerencsésjére hivatkozhatnak. Uvatosak voltak ebben a multban? Feleletet ad erre az a nagykeréktörés, melyet annak idejében a malom subordinált személyzete előre látott és mely katasztrófa egy vagyont nyelt el. Haladtak Önök, mialatt az egész világ előre tört és előre ment. Nagyobb és olcsóbb lett a produkció? És tudtak-e Önök számítani? Ugy számítani, hogy a malom is megtalálja a számítását?

Ha már annyi fáradságot vett magának a t. igazgatóság, hogy olyan dolgokra felelt, a miket nem kérdeztek, lett volna szives azokra is felelni, a mikre nézve kérdést intéztem:

1. Értécsökkenési tartalékalapra 90,000 frtot könyveltek, fizettek-e adót utána? Nem! Ha nem fizettek adót, haszonnak vagy nyereségnek deklarálható-e ez összeg? Nem! Szedtek-e utána tantiémet? Igen. Önök a malom üzleti, kereskedelmi és technikai részét nem értik; ellenben nagy jogászok. Nos hát ha nagy jogászok, feleljenek meg arra, hogy az értécsökkenés haszon-e vagy kár? És ha kár, jár-e utána tantiéme? Egyébként isten neki: bizuk ezen eljárás kvalifikációját és a tantiémek új nevét a bíróságokra.

2. Lépjenek összeköttetésbe egy malomtechnikussal és kérdezzék meg tőle: nem vesztene-e minden évben annak épületei és gépei az értékükből? Kérdezzék meg, nem e méltányos és okszerű ily leírásoknál az adót és tantiémet megtakarítani?

3. Mondják meg, szépen kérem, ha már egyszer ben volt az alapszabályokban a tartalékok kamatoztatása, okos, nemes és ildomos-e azt azokból kifelejteni? Számítassanak utána, mennyivel károsodik a részvénytársaság ennek folytán? Mennyi itt a tantiéme és mennyi adó?

Erre a három dologra nézve nem nyilatkoztak. Ez okból tisztelettel kérem a polemizáló igazgatóságot, tekintsen el azon fogadalmától, hogy ez utolsó szava és számoljon, szóljon még legalább egyszer.

Mert lássa a t. polemizáló igazgatóság ez összegekből tekintélyes tartalékokat gyűjthetne ám össze, olyat, amelyből a malmot a modern technikának megfelelően rendezhetne be. Erre a tartalékokra azután igazán büszke lehetne az igazgatóság. Azaz, hogy erre sem kellene büszkének lennie, mert ezzel csak kötelességét teljesítette volna. Ugy látszik ezt a tartalékhiányt összetéveszti a polemizáló igazgatóság az én feljajdulásommal. Nem az utóbbi, hanem az előbbi árt a hitelüknek. Minden védelem között a legutolsó és legszánandóbb az, mely másban keresi a maga hibáit.

Azt mondja a személyeskedő igazgatóság, hogy minden részvényesnek joga és alkalm

van a közgyűléseken felszólalni, és akinek a tartaléktőkék kamatoztatására vonatkozó módosítás nem tetszett az felszólalhatott volna. (Ezen szavakat „tartaléktőke kamatoztatása“ kerüli az igazgatóság, nem szereti a tollára venni.) Igen ám, ha ott terrorizmus és bosszuállás nem volna! Lássák az én indítványomat. Alig volt megtéve, már jelentkezik egy másik, szintén a nyerevény felosztásra vonatkozó indítvány, melyben az foglaltatik, hogy még veszteség esetén is kapjon az igazgatóság fizetést. Aki csak eszmélni tud, azt olvashatja ki ebből az indítványból, hogy ez a részvényesek büntetése akar lenni, a miért egy részvényes fel mert szólalni.

De vajon tájékozva lehet-e a részvényes az iránt, hogy mely formában akarják önk az alapszabályokat változtatni? Közzé teszik-e önk a szöveget és ismerheti-e azt előre minden részvényes? Tehát arról ne beszéljünk, hogy a közgyűlésen is felszólalhat a részvényes, mert aki egyrészt a terrorizmustól és bosszútól tart, másrészt tájékozva nincs, az ugyan nem szólal fel.

A mi pedig engem illet, én azon az ülésen jelen sem lehettem és most teszem meg (mint Önök tárgyilagosan mondják) „nagyhangu javaslatomat.“

De a polemizáló és személyeskedő igazgatóság nem elégszik meg a büntető paragraffussal ill. a Tenner Lajos-féle indítvánnyal. Az ő gondoskodó terrorizmusa a feljelentéshez folyamodik. „Ez az ember (már t. i. az alólírott részvényes) a hitelünket rongja, levegőbe akarja röpitni a malmot. Részvényesek feszítétek meg.“ Ez sem elég. Az igazgatóság ünnepli magát, mint a „jó ízlés“ és a malom megmentőjét.

Az a passzus sem rossz, hogy a „részvényes“ fél a többségtől. (A fél szó aláhuzva.) Hát ugy lépek én fel mint a ki fél? Azt megengedem, hogy ezzel a „fél“ szóval meg akarnak félemlíteni. Csakhogy olyan nincs! A ki éjjeli sétája közben fütyürész, az még nem hős, csak tetteti a bátorságot. *Én nem félek, mert mögöttem van az igazság, a malom és a részvényesek érdeke. Önök mögött pedig a régi kopott lóvasutttal szolidáris mult, tantième-politika és annak révén kidobott adók.*

Még csak az aradi Széchenyi-gőzmalom részvénytársaság igazgatóságának személyemre vonatkozó támadására óhajtok reflektálni. Mint a malom nagyrészvényese, egy vagyonnal lévén érdekelve, láttam, hogy mennyi tudatlanság és tehetetlenség honol ott, csakugyan be óhajtottam jutni az igazgatóságba, hogy az ottani mizeriákon javítsak és pénzből, amennyit lehet, megmentsek. Ez okból azonban, évekket ezelőtt, csak egy igazgatónál tettem látogatást, és a mit azal beszéltem, az magánjellegű volt, arról nem szólhatok. Van annyi jó nevelésem hogy egy magánjellegű beszélgetésről hallgassak, valamint arról is, hogy mit érzek, ha ebből az egyetlen bizalmas látogatásból egy általános antichambrirozást fujnak fel. Elhalgatom ezt az érzést, mert „on le fait, mais on ne le dit pas.“ A kinek igaza van, annak nem szabad sem haragudni, sem sértegetni, sem személyeskedni, sem nagyítani. Önök pedig úgy beszélnek és személyeskednek, mint akik malomnál és lóvasuttnál egy vagyont szereztek, oly szegény részvényesekkel szemben, kik ott egy vagyont vesztek. **Egy részvényes.**

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Február 24. Alarczosbál Uj-Aradon. — Az aradi összes asztalossegédek táncvigalma (Vass szálloda). — A brádi fiatalság alarczos bálja (Hungária-szálló). — A wag-

gongyári magyar munkások dalkörének hangversenynyel egybekötött táncvigalma (Központi szálló). — Buday Ida tánciskolája növendékeinek táncvizsgálója. (Fehér Kereszt.) — A soborsini tisztviselők táncestélye (Arany Szarvas.) — Honvédtisztviselők táncestélye Vári-sórcsarnok.)

Február 25. A nagy-buttyini szegény gyermekeket felruházó egyesület műkedvelő színielőadással és társasvacsorával egybekötött táncestélye (Kaszinó). — A gyoroki önkéntes tűzoltókar táncvigalma.

Február 26. A filharmonikusok tréfás estélye (Fehér Kereszt.)

Február 27. Ronacher-estély a várbeli tiszti kaszinóban 1/2 9 órakor.

Március 3. A mérnök- és építész-egyesület táncmulatsága (Központi szálló.)

(=) **A filharmonikusok tréfás estélye.** A filharmonia-egyesület elnöksége értesíti a közönséget, hogy a folyó hó 26-iki tréfás estélyre előjegyzett jegyek csak f. hó 23-ika, péntek délig tartanak fenn. Azontul a jegyek tovább adatnak. A tréfás estélyt *táncmulatság* fogja követni, melyhez a helybeli cs. és kir. 33-ik gyalogezred zenekara és egy jónévű cigányzenekar fogja szolgáltatni a zenét. Meghívók a bála nem bocsátattak ki.

(=) **A gyoroki önkéntes tűzoltóság f. évi február hó 25-én a mászó torony alapja javára a gyoroki nagyvendéglő termében zártkörű táncvizalmat rendez.** Beléptidij: személyenként 2 korona, családjegy 3 korona, kezdete este 8 órakor.

Hegedűs Sándor reform munkái.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 21.

Érdekesen nyilatkozott ma *Hegedűs Sándor*, kereskedelmi miniszter egy újságíró kérdéseire az ő nagy reform akciójáról, a magyar iparfejlesztésről. Legfontosabb kijelentéseket a *helyiérdekű vasutak* ügyéről, az *önálló vámterület* előkészítéséről, a Duna gőzhajós társaságnak nyújtandó állami segítségről és főképen az ipari vállalatok fejlesztéséről tett a miniszter.

A helyiérdekű vasutak ügyét — mondá a miniszter — a kidolgozás alatt álló törvényjavaslat egészen új alapokra kívánja fektetni. Ez alkalommal mi *elsőkül egész Európában teszünk kísérletet a helyiérdekű vasutakra vonatkozó magánjogi törvények kodifikálásával.*

A legintenzívebb, állandó munkát azonban a miniszter az iparfejlesztésre fordítja. Mennél több a tenni való ezen a téren s mennél nagyobb minden legkisebb előrehaladás jelentősége a nemzeti vagyonság és a nemzeti erő szempontjából, annál odaadobb és lelkesebb munkával kell a czélt szolgálni. Ahhoz, hogy politikailag és nemzetközileg függetlenek lehessünk, gazdaságilag kell önállóknak és erőseknek lennünk. Minden új ipartelep egy szemerényivel függetlenít a külföldtől s a mely napon minden ipari szükségletünket magyar iparnak jó termékeivel fedezhetjük, az nap leszünk csak egészen a magunk embere.

Nagy jelentőségű e szempontból az idegen gyárosoknak betelepítése. A magyar földön elhelyezett idegen tőke magyar gyáripárt és magyar iparosokat nevel. Az osztrák iparosok közül eddig is jelentékeny számban alapítottak nálunk telepeket. A nagyarányu iparpártolási akció megindítása óta *hatvan idegen cég telepedett meg nálunk, s jelenleg is tárgyalások folynak német, angol és belga cégekkel.* A mödlingi cipőgyár már legközelebb nagy telepet rendez be *Temesvárott.*

Kimutatást készítettett a miniszter arról, hogy az állam ipari szükségletei évenként milyen összeget igényelnek, s megállapította, hogy 120 millió korona értékű iparcikket fogyaszt az állam. Idáig ennek több mint felét külföldről kellett beszerezni, mert nekünk nem voltak és még ma sincsenek megfelelő gyártelepeink. Mentől sürgősebb munkálkodás feladata az,

hogy ez az összeg lehetőleg teljes egészében a hazai ipar fejlődését szolgálja.

Az önálló vámterületre nézve *Hegedűs* azt a kijelentést tette, hogy nagyon szeretné, ha az agráriusok lehetőleg mérsékelt és méltányos követeléseket támasztanának.

A Duna gőzhajós társaság állami segítését az osztrák kormány állásfoglalásától teszi a miniszter függővé. Mindenesetre a magyar Duna-hajózás érdekei arányában és erre való tekintettel fogja a kérdést megoldani.

A régi levelesládából.

— Deák Ferencz és Vörösmarthy ismeretlen levelei. —

Arad, február 21.

Blaskovich Sándor országgyűlési képviselő és *Ambrus* Zoltán lapjának, az *Uj Magyar Szemlének* holnap megjelenendő második kötete több ismeretlen, eddig sehol nem közölt irodalmi relikviát tesz közvé. Ezek közül adjuk az itt követező két levelet.

Az elsőt *Deák* Ferencz írta *Vörösmarthy* Mihálynak válaszul arra a levélre, melyben fia keresztapjának kérte fel.

Kehidán, június 9. 1844.

Kedves Komám! Kedvesen lepte meg szives soraiddal, melyekben az irántam való legszivesebb barátságunk új kötelekeivel fűztél magadhoz s most már mint családtagya családodhoz.

A keresztény szentegyház tanítása szerint a keresztapja keresztfia nevében ellene mond az ördögnek és az ördög hatalmának. Ezen ellenmondást szívemben én is megtevétem kis fiad helyett, kit úgy hiszem (mert erről nem irsz) Ferkónak is hívják nem én miattam, hanem dicsőült Kőlcseynek emlékére. Ellene mondtam tehát Ferkónk nevében az ördögnek és ha apjának csak egy csepp vére él benne, az ellenmondásnak teljes sikere lesz, az ördög bosszantásának rajta nem lesz hatalma.

Nődnek, kedves komámasszonynak mondj nevében igen szives tiszteletet, kis fiát csókold meg helyettem. Ezen csók legyen záloga annak, hogy mindazon szives és forró érzelmeket, melyeket ifjuságom óta édesatyja iránt érzek, átviszem kis fiára is.

Isten áldjon, kedves komám. Mondj barátainknak tőlem tiszteletet és szeresd hű barátodat.

Deák Ferencz.

A gyermek, a kinek érdekében *Deák* Ferencz mint keresztapja az ördög kísértő szellemének ellentmondott, *Vörösmarthy* Béla államtitkár.

A második levelet, a melyet itt közlünk, *Vörösmarthy* Mihály írta a feleségéhez, mikor a *vak Wesselényi* báró látogatására *Zsibóra* utazott. Kívül így czimezte a levelet:

Tekintetes

Vörösmarthy Mihályné szül. Csajághy Laura asszonynak

Uri-utcza, Horváth-ház.

Pest.

Bent a következőket írja:

Zsibó, 1845. május 8.

Édes Lórikám! Egy heti utazás után végre eljutottunk *Zsibóra*, igen kegyetlen utban, de minden baj nélkül.

Tegnap délben érkezünk meg. Nem irhatom le mily fájdalmas öröm volt a *vak Wesselényi*vel való találkozásunk. Midőn szavamról megismert, sokáig némán állt és könnyei hullottak. A könnyű tovább él, mint a szem világa.

Lassanként beszéd kerekedett. Előttünk már megérkezett *Kovács Szatmárról* és báró *Kemény Zsigmond* a regényíró *Aradról*. Velünk jött *Beöthy* Ödön. A jövő héten *Kolozsvárnak* *Aradon* keresztül indulunk hazafelé, hogy 20-án otthon lehessünk.

Zsibó gyönyörű helyen fekszik. A kastély, a hol szállva vagyunk, emeletes; jó magas dombon van, s a *Szamosra* látunk belőle,

amely félkör alakban zárja körül. De erről szóval többet. Utközben láttam Miskolczt, láttam Debreczent, a roppant falut. Mikor kimentünk belőle, épen az akasztófánál a tengelyvasunk eltörtött. E miatt fél napot kellett időzni. Láttam Tokaj szép, de szerencsétlen táját. Innen Szabolcsra át mentünk Debreczenbe, majd Beöthy Ödönnel tovább Zsibóra.

Mind ezen az uton, mind most egészséges vagyok. Hogy vagytok ti, kedves, hogy vannak szegény kis gyerekeink. Vigyázz rájuk és magadra kedvesem. Most bocsáss meg, le kell feküdnöm, hogy Beöthyt, ki korán indul, ne tartóztassam.

Csókolom anyád kezeit és téged édes kis csókám. Nem sokára nálad leszek. Isten veled. Szerető férjed

Vörösmarthy Mihály.

Mindössze pár jelentéktelen sor ez a nagy poétától. De érdemes a megőrzésre, mert benne van ebben is az ő szeretettel teljes egész szíve, mint mindenben, a mit tett és a mit irt.

A Schreyer-konzervatórium estélye.

— Hangverseny és táncmulatság. —

Arad, február 21.

Előkelő, szép közönséggel zsufolásig telt meg ma este a Fehér Kereszt nagyterme. A Schreyer-konzervatórium növendékei tartották ott estélyüket. A táncmulatságot hangverseny előzte meg, melynek kiváló sikere minden jelenlétet meglepett, pedig a mai estély minden részében növendék-hangverseny volt. Egy-két zongorakisérettől eltekintve a tanárok nem működtek közre, sőt a mi több, a számok legnagyobb részének zongora-kisérletét magok a növendékek látták el.

Hangulatos, szép bevezetést adott a hangversenynek az első szám Södermann „svéd nászindulójá” Kara Mariska, Skreinka Fanni, Nemess Böske és Glück Iona ügyes előadásában. Róth Frigyes hegedűjátéka és Dietrichstein Viktor gordonka-száma élénk tetszésre talált, úgy szintén a két szám zongora kísérete, melyet Hegyessy Gizella végzett. Weinberger Mariska és Csatóry Erzsike kedvesen, könnyedén és precizen adtak elő zongorán egy Scholtzféle Rondo-t. Nagy hatást keltett Feral Ella éneke. A „Zsidónő” cz. opera imáját énekelte, kitűnően iskolázott hanggal, meleg érzéssel, drámai akcentussal. Remekül énekelt egy Arditi-féle valczert is.

Biztos technikája van Kövesdy Alajosnak, ki Jakabowsky „Román ábránd”-ját játszotta gordonkán. E szám hatását nagyban emelte Waldmann Ceczilia ügyes zongorakisérete. Az estély kiemelkedő része volt Bildhauer Irén zongorajátéka. Az előadót zajos, és megérdemelt tapsokban részesítette a hallgatóság. A zenekar kíséretet egy másik zongorán Klein Sándorné urnő helyettesítette teljes hatással. Gyönyörű szám következett ezután: Farkas Vilma és Schreyer Etta pompás hegedűjátéka. Alard kettős hegedűkoncertjét adták elő, és játékkukkal alig tudott betelni a közönség. Ez volt az utolsó száma az igazán kitűnően sikerült hangversenynek, melyre nem csak az előadók, hanem tanáraik is büszkék lehetnek.

Nemsokára ezután fesztelen jókedvvel kezdődött meg a táncz és tartott egész reggelig. A pompás hangulatot és jóleső kedélyességet különösen a jelmezes négyes fokozta. Minden egyes tánczosnak és tánczosnőnek jutott valamiféle formájú kalap vagy fejdisz. A jelmezes négyes után érdekes, szemnek tetsző színes képet nyújtott a terem. A nagy sokaságban a következő hölgyek neveit sikerült feljegyeznünk:

Leányok: Fleischer Ilonka, Kövesdi Elvira, Ferall Ilia, Schenk Jolán, Henyey Róza, Bild-

hauer nővérek, Farkas nővérek, Pollák Terka, Joanovits nővérek, Schreyer nővérek, Hegyessy Gizella, Lux Emma, Rattkay nővérek, Basch Ida, Seywarth Irma, Scheer Eszti, Denk nővérek, Glück nővérek, Hutmann Ela, Schwartz nővérek, Weisz Adél, Stufler nővérek, Mittelmann nővérek, Stern nővérek, Metzner Giza, Siebert Hermina, Walder Helén, Weitner Mariska (Lippa.)

Asszonyok: dr. Fleischer Sámuelné, Kövesdi Ignaczné, Schenk Samuné, Bildhauer R.-né, Farkas Béláné, özv. Pollákné, Joanovits Antalné, Schreyer Mariska, özv. Weitnerné, Gutmann Samuné, Schwarcz N.-né, dr. Soltész Adolfné, Robitsek Samuné, Dittrichstein Bernáthné, Glück Károlyné, Glück Ignaczné, Weinberger Jánosné, Donáth Simonné, Stufler Jánosné, dr. Kabdebo Jánosné, Szelle Józsefné, Müttermüller Józsefné, Klein Sándorné, Fejér Gyuláné, Lengyel Sándorné, Kara Győzőné, Lészai Sándorné, Róth Józsefné, Róth Lajosné, Fischer Jakabné, Weinberger Ferenczné, Waldmann N.-né.

TANÜGY.

(—) Tanító választás. Az aradi iskolaszék holnap, csütörtökön tartandó ülésének érdekes pontja lesz egy megüresedett tanítói helynek választás útján való betöltése. Az állásra két számbavehető pályázó van s mindkettőnek meg lehetős a kilátása.

Halott a kupében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 21.

Ma délelőtt, kilencz órakor robogott be a déli vasut pályaházába a Nagy-Kanizsa felől jövő gyorsvonat és utasai között halottat is hozott.

A halott Ruzicska János, kassai sörgyáros, aki az utazás alatt hirtelen rosszul lett és egy-két percz múlva meghalt.

Ruzicska egy déltiroli gyógyfürdőből jött Budapest felé, hogy innen tovább folytassa útját Kassára.

A tekintélyes, vagyonos gyáros sulyos természetű vese és szivbajban szenvedett, mely az ötvenhat éves férfi egészségét az utóbbi időben annyira megrongálta, hogy orvosa tanácsára klimatikus gyógyfürdőt kellett használnia.

A nagyon beteg ember hat nap előtt indult el Kassáról Dél-Tirolba, útjában elkísérte a felesége, tizenhat éves leánya és tizenkilencz éves hadapród fia és együtt utazott a családdal Gagner dr. kassai orvos is.

Az utazás nagyon megviselte a beteg embert és amint a fürdőbe értek, állapota még rosszabbra fordult. Alig voltak itt egy-két napig, amikor Ruzicska egyre sürgette, hogy vigyék haza Kassára, érzi, hogy nagyon beteg, szülővárosában akar meghalni.

A család, az orvos is engedett a beteg kérésének és újból utrakeltek hazafelé.

A gyorsvonaton, egy elkülönített első osztályú kocsit béreltek, melynek hálófülkéjében feküdt a gyáros. Nagy-Kanizsán a beteg annyira rosszul lett, hogy az orvos a vonat várakozó perczei alatt a vasuti sürgönyhivatalba sietett és táviratozott Budapestre a mentők-höz, hogy egy betegkocsit küldjenek ki a déli vaspályához.

A vonat Boglárhoz közeledett, amikor a beteg hirtelen rosszulról panaszkodott, majd eszméletét veszítette és egy-két pillanatnyi rövid vívódás után szivszélhűdésben meghalt.

Bogláron már a pályaház-felügyelőség táviratozott Budapestre, hogy a nagy-kanizsai gyorsvonaton egy utas meghalt.

Kilencz órakor a vonat beérkezett a déli vasut pályaházába, ahol már a rendőrség kiküldöttei Littner Gyula rendőrorvos és Malnovits Jenő rendőrfogalmazó várták a halottat,

akit megvizsgálva, rögtön elszállították a törvényeséki orvostani intézetbe.

A mentőknek, akik szinte kivonultak, így nem akadt dolguk. A Ruzicska-család a Panonia-fogadóba szállt és megvárja hatóság intézkedését, hogy halottjukat Kassára szállíthassák.

A német-magyar színigazgató.

— Mizériák a pozsonyi színháznál. —

Arad, február 21.

Relle Iván a Magyar Színház egykori igazgatója, tudvalevőleg, most a pozsonyi színházat vezeti. Hogy nem a legnagyobb sikerrel arról tanúságot tesz az alábbi tudósítás:

Pozsonyban — baj van a színháznál. A színház bevétele napról-napra jobban apad. Az igazgató szalad Bécsbe; csapja a reklámot a bécsi színházak művészeivel. Német vendégszínészeket léptet fel nyakra-főre. — Kapkod jobbra-balra. Nem használ semmi semmit. A színház nem kell sem magyarnak, sem németnek. Nem tetszenek a színházi állapotok senkinek.

A panaszok a vállalkozó-igazgató ellen szaporodnak. Elégedetlenségének adta jelét már a főispán és polgármester is. A társulatnak egyes tagjai a vállalkozó igazgatót nyilvános leleplezéssel fenyegetik.

Elmondják, hogy az igazgató nem érti a dolgát. Nem ért a műsorhoz, rendezéshez és a szerepkiosztáshoz. Az igazgató nem tud rendet és fegyelmet tartani.

A színháznál nyíltan beszélnek, hogy az igazgatónak nincsen olyan színházi ruhatára és nincsenek olyan színházi kellékei, hogy azokkal a pozsonyi színháznál minden igényt ki lehessen elégíteni.

Az állapotok nem csak elszomorítók, hanem szánalmasak is. Így például a színházban három libára volt szükség. A színházi kellékek közt nincs liba. Az igazgató azt akarta, hogy huzzanak macskát végig a színpadon.

Egy opera próbán a zenekari hangjegyek nem voltak készen. Az igazgató azt akarta, hogy a klarinétos és a fuvolás fujjon egy kottából. Szerinte az mindegy, mert ez is, meg az is fuj. Egyszóval a pozsonyi színháznál sok a baj. Az előadások azt a hatást teszik a szakértőre, mintha valamely színésziskola növendékei tartanának vizsgát.

Ezek után joggal kérhetjük, hogy a felsorolt állapotoknak is az orsz. színész egyesület az oka? Hogy a kész művészek mind jó fizetést és a pozsonyi közönség jó előadásokat, kész erőket, helyes szereposztást, rendet, fegyelmet és kifogástalan rendezést követelnek? Annak is az országos színészegyesület az oka, hogy egy-két kész művész nem csinálhat annyit telt házat, hogy abból két társulatot lehessen fizetni? Ezekre feleljen meg Relle ur, ha tud.

A király jobban van.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, február 21.

Megirtuk tegnap, hogy a király gyöngéledik. Rosszullétének előzményei a következők:

Ő Felsége már Bécsből való elutazása előtt is némi indispozícióval küzdött. De amilyen katonás, erős természetű, nem sokat hederített erre a könnyű rosszullétre és elutazott Budapestre, mint a hogy a program szerint meg volt állapítva.

Tervbe volt véve tudvalevőleg, hogy a király úgy mint tegnap délután két órakor ellátogat a magyar királyi iparművészeti muzeum-

ba, hogy ott megtekintse azokat a tárgyakat, melyeket a magyar iparosok a párisi kiállításra készítettek. De ezt a látogatást még hétfőn délután lemondották, épen a király rosszullétére való tekintettel.

Kerzl dr. főorvos azt proponálta, hogy az udvari ebéd, mely hétfőn este 6 órakor volt megtartandó, szintén maradjon el. De a királynak határozott kívánsága volt, hogy az ebéd igenis tartassék meg. S így aztán az udvari ebéd meg is volt és ami csak nagy elvéve szokott megtörténni, az ebéden jelen volt **Kerzl dr. főorvos** is.

Ugy beszélnek (de e hír valósága nem ellenőrizhető), hogy a király az udvari ebéden már annyira rosszul érezte magát, hogy be sem várta a diner végét, hanem visszavonult lakosztályába. Tegnap délelőtt ő Felsége ágyban is maradt és a 44. gyalogezred, melynek egy szakasza volt várórségre kirendelve, parancsot kapott, hogy az órség zeneszó nélkül vonuljon föl. A várpalota környékén is a rendesnél nagyobb számban helyeztek el rendőröket, hogy az egész környéken mélységesen mély csönd legyen és semmi se zavarja a nyugalmát a beteg uralkodónak.

Ő Felsége ma már jelentékenyen jobban érezte magát, úgy, hogy előreláthatólag a holnapi általános kihallgatást is megtarthatja. Ezt az öröndetes körülményt a félhivatalos Bud. Tud. az alábbi keserves magyarsággal megírt komünikében adja tudtul:

Egy lap által, a király egészségi állapotáról terjesztett, nyugtalanító híresztelésekkel szemben hazafias megelégedéssel konstatálhatjuk, hogy ő Felsége teljesen jól van. Egy néhány nappal ezelőtt ugyan könnyű náthája volt ő Felségének, de ez egy perczig sem gátolta szokott napirendje megtartásában, ép olyan kevéssé, mint az általános kihallgatások adásában és a mindennapi udvari ebédeken való részvételben. Csak hétfőn mondatott le ő Felsége orvosi tanácsra egy látogatást, ami e nyugtalanító híreknek oka lehetett. De azóta ez a könnyű baj is teljesen elmúlt, úgy, hogy a király már két nap óta orvosi kezelésre nem is szorult. Ő Felsége e szerint holnap, mint minden csütörtökön általános kihallgatást fog adni és ugyanaz nap délután az udvari ebéden is részt fog venni. Mihelyt ő Felsége ideje megengedi, a mult hétfőn elmaradt látogatásokat meg fogja tenni.

HIREK.

Az új fogház halottja.

— Tizenhat évig a börtönben. —

Az aradi törvényszéki palota fogházának érdekes lakója volt **Radics Antal**. Csak volt, mert már nem az, ma a raboknak kijáró, gyakorlatlan deszkákból rótt koporsóban fekszik.

Radicsnak az volt a szomorú nevezetessége, hogy a 45 éves ember, életéből tizenhat esztendő telt fogházban. Volt már mindenféle fegyházban, fogházban, hová lopásért betörésért került. Lakója volt a vácsi, majd később a szegedi fegyházaknak is s ez utóbiból került Aradra s itt mindjárt vizsgálati fogságba került.

Legutóbbi büne egy betörés volt, melyet **Iritz Hermann** lőkösházi szatócsnál követett el. E miatt jutott, mint vizsgálati fogoly az aradi fogházba, a mult évi október 17-én. A törvényszék a betörésért, súlyosbító körülményként betudta megátalkodottságát, két évi fogházra ítélte. **Radics** ki tettét makacsul tagadta, az ítélet ellen a kir. táblához felebbezést adott be.

Ugyét még nem intézték el s ő ma a fogházban meghalt. Már régen tüdőbajos volt s a betegsége miatt az utóbbi időben a kórházba jutott, hol ma hajnali 1 órakor elérkezett a vége.

Radicsnak felesége is volt, de már régebben eltűnt s most nem is tudják, hol van. Gyermekei nincsenek.

Ő különben első halottja a törvényszéki palotának. A sok piszkos, sötét börtön levegőjét kibirta s itt, hol uri módra központi légfűtésben, villamvilágításban, márványos lépcsőkben volt része, itt érte utól a halál.

— **Fejérpataky Kálmán öngyilkossága.** Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy **Fejérpataky Kálmán**, a királyi Teresianum igazgatója ma öngyilkos lett. Nagy feltűnést kelt ez a szomorú hír mindenfelé. **Fejérpataky** 64 éves volt s kinzó idegbaja kergette a halálba. Tükre elé állott, s így röpitette agyába a golyót, mely azonnal halálát okozta. **Fejérpatakyt** a király nemrégiben tüntette ki a **Ferencz József-renddel**.

— **Stefánia esküvőjét újra elhalasztották.** **Stefánia** főherceggasszony esküvőjét — mint tudósítónk táviratozza — ismét elhalasztották. Hir szerint e halasztás oka az, hogy a főherceggasszony nincs megelégedve avval az apagnage-zsal, a melyet neki férjhez menetele esetére juttatni akarnak, továbbá a királyi fenség címét viselni akarja ezután is. E körül a két kérdés körül forog állítólag a vita, amely a halasztásra okot adott.

— **Az országos orvos-szövetség aradi fiókja** tegnap **Posgay Lajos** dr. főorvos elnöklete alatt ülést tartott, melyen belső, folyóügyeket intéztek el. Legfőbb tárgy az orvosi ügyrend megállapítása volt. Ezzel nem készülvén el, a legközelebbi napokban újból ülést tartanak.

— **Aradi mérnök Szibériában.** Messze hazájától vállalt foglalkozást **Ursitz Lipót** aradi mérnök, a fa- és fémipar iskola tanára. Tanári állásáról lemondott és Oroszországba utazott, hol az ott épülő szibériai vasutnál nyert, mint mérnök alkalmazást.

— **A csehek új obstrukcióra készülnek.** Bécsből táviratozza tudósítónk: A reichsrath holnap megnyitó új tárgyalásai alkalmából ma tanácskozássra gyűltek az összes pártok, hogy a teendőket előzetesen megbeszéljék. Az értekezlet a kiegyezéssel is foglalkozott s ekkor arra a szenzációs hatású tapasztalatra jutottak, hogy a béke, a melyben ideig-óráig reménykedtek, valószínűleg messzebb van, sem mint hitték. A lengyel club kijelentette, hogy a kiegyezési akció elé, a melyet eleinte oly lelkesen üdvözöltek, váratlan nagy akadályok gördültek. Prágából ugyanis távirat érkezett, a mely arról értesít, hogy a csehek küldöttei **Körbernek** tudomására adták, hogy ha a kormány a csehországi hatóságok körében a cseh nyelv kötelező használatát el nem rendeli kénytelenek lesznek új obstrukciót kezdeni. A hir kinos hatást keltett s a holnapi reichsrath elé nagy aggodalmakkal néznek.

— **A moraviczi mandátum.** Mint lapunknak írják, a moraviczi kerület szabadelvű pártja a **Joanovich** Szilárd országgyűlési képviselő elhunytával megüresedett helyre **Manaszgyörgy** dr. főispáni titkárt, murányi nagybirtokost lépteti fel a kerület képviselő-jelöltjéül. **Manaszgyörgy** unokája Temes vármegye egykori ünnepelt főispánjának, **Murányi Ignác**nak és unokaöccse **Onossy Mátyás**nak, a Deák **Ferencz** régi gárdájához tartozott képviselőnek. Megválasztatása biztosra vehető, mert **Manaszgyörgy** a kerületben nagy népszerűségnek örvend.

— **Új táblai bíró.** A király **Bige Gyula** nagyváradi törvényszéki bírót a nagyváradi ítéltáblához bíróvá nevezte ki.

— **Mascagni Erkel Ferencz nagyságáról.** A magyar zeneórák uttörőjének és nagy mesterének dicsőségét hirdette — mint nekünk táv-

iratozzák — **Mascagni** egy Velenczében tartott felolvasásában. A zene fejlődéséről beszélt a világhíres operairó, s e közben **Erkel** Ferenczről így emlékezett meg, mint a század legnagyobb zeneszerzőjéről. Ez a nyilatkozat talán javára válik **Erkelnek** idehaza, a **Mascagni** szavára eszébe jut a magyar királyi operának is az egyetlen igazi magyar dalműirő, a kinek műveit az operában csodálatos könyelműséggel mellőzik a műsor egybeállításánál.

— **Magyar szén Ausztriában.** **Mohácsról** táviratozzák: Az ausztriai nagy szénhiány egyre erősebben veszi igénybe a magyar termelést. Ma az osztrák Dunagőzhajózási társaság rendelt a mohácsi bányagazgatóságnál huszonöt uszályhajó rakomány szénét. A vállalat az óriási mennyiséget több részletben fogja szállítani és pedig a lehetőség szerint rövid idő alatt.

— **Transzvába!** A fővárosi vámhivatal egyik tisztviselője, **Szigety Lajos** elhagyta állását a minap s eltűnt Budapestről. Senki sem tudta, hová lett a fiatal ember, végre most kiderült. Rómából ugyanis levelet irt egyik barátjának, hogy **Transzvába** megy s nemsokára hajóra száll. **Szigety Lajos** előkelő családból való. Két évvel ezelőtt még főhadnagy volt a soproni honvédezedben, majd **Székesfejérvárra** került a 17. honvédegyalozredhez. Tiszti rangjáról önként mondott le, hogy polgári hivatalt vállaljon.

— **A huszárkiállítás sikere.** Az Iparművészeti Múzeumban tegnap megnyitott huszárkiállítás iránt a fővárosi társadalmának minden osztályában szokatlanul nagy az érdeklődés. A legelőkelőbb közönség együtt tolong a múzeum bejárója előtt a munkásemberrel, hogy megláthassa azokat a pompás kincseket és remekműveket, amelyek a párisi világkiállításra számot fognak adni Magyarország kulturájáról. Az Iparművészeti Múzeumban ma reggel oly nagy volt a tolongás, hogy a múzeum szolgazemélyete elégtelennek bizonyult a rend fenntartására és az igazgatóság a rendőrségtől kért segítséget, hogy biztosíthassa a közlekedést. A rendőrségtől két rendőrtisztviselő vezetésével husz gyalogos rendőr ment az Iparművészeti Múzeumba, ahol fenntartották a rendet és csak időnkint bocsátanak be nagyobb csoportokat a kiállításra. A fővárosban állomásozó huszárezredek is megtekintik a huszárkiállítást. Száz-száz ember egy főhadnagy vezetésével végig járja a kiállítást, ahol a huszárteremben a főhadnagy szakszerű magyarázatot tart a legénységnek. A fővárosi iskolák növendékeit is elvezetik a kiállításra. Ma délelőtt **Ullrich Gyula** vezetésével a VIII. kerületi polgári iskola növendékei néztek meg a huszárkiállítást és az Iparművészeti Múzeumban kiállított egyéb tárgyakat. Tegnap délután 3 órától ma délig, a bejárónál felállított számológép tanúsága szerint, bihatetlen sokaság, mintegy nyolczezer ember tekintette meg a kiállítást.

— **A gazdasági szaktanárok köréből.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter **Szigeti Varga Lászlót**, az aradi állami tanítóképezdéhez szolgálattételre beosztott gazdasági vándortanárt, földmives iskolai igazgatóvá nevezte ki s megbizta a Breznóbányán létesítendő hegyvidéki földmives iskola szervezésével. Kinevezte továbbá gazdasági vándortanárokká **Ludány Béla** földmives iskolai segédtanítót s **Pál Miklós** jószágigazgatósági titkárt. Szolgálattételre az előbbi egyelőre a kecskeméti földmives iskolához, az utóbbit az aradi állami tanítóképezdéhez osztotta be.

— **A legidősebb képviselő nyolczvan éves.** **Janiczary Sándor**, a képviselőház volt korelnöke — mint tudósítónk táviratozza — ma töltötte be élete nyolczvanadik évét. Az öreg honatya, a kit bácsijának tisztelt az egész képviselőház, Zirczen ünnepelte ezt a napot, mint a zirczi apát vendége. Számtalan üdvözlő táviratot kapott. Elsőnek jött meg ezek között **Szűll Kálmán** miniszterelnök üdvözlése.

— **Holttest a csatornában.** A Deák **Ferencz-utca** 36. számú házában, mely a **Hirschmann-**

örökösök tulajdonát képezi, rejtélyes lelet nyomára jutottak ma. A házmeister takarítás közben a szennyvíz aknájában egy hat hónapos gyermek holttestére talált. A gyermek korát az éppen jelenlévő Tisch Mór dr. kerületi orvos konstata. A rendőrség az ügyben szigorú vizsgálatot indított.

— **Anyakönyvvezetők kinevezése.** A belügy-miniszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Arad vármegyében a banesdi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé *Groszku* Sándor körjegyzőt, továbbá anyakönyvvezető helyettesekké a kuvini kerületbe *Montia* György községi irnokot, a kis-halmágyiba *Rob* Miklos nyug. körjegyzőt és végül a bokszegebe *Laczay* Gyula községi irnokot nevezte ki és valamennyit a házassági anyakönyv-vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— **Eljegyzés.** *Singer* Sándor, a *Rosenblüch* H. és *Tsa* cég beltagja, ma este tartotta eljegyzését *Münz* Janka kisasszonnyal, özv. *Münz* Janka urnó leányával.

— **Gyászemlékünnepe.** Bold. *Hirschmann* özsze az aradi izr. hitközség negyed évszázadon át volt érdemduz elnöke kegyeletes emlékének tiszteletére csütörtök este 5 órakor, mint elhalálása évforduló napján a zsinagógában gyászünnepe lesz.

— **A csavargó.** A budapesti rendőrtisztek minapi hangversenyén mulatságos epizód történt. A Nemzeti Színház kiváló tagjának, *Zilahi* Gyulának, a „*Csavargó*” című monológot kellett elmondania a Vigadóban rendezett estén. Már együtt volt a nagy közönség, a terem megtöltötte a sok fényes rendőrtiszti uniformis s valamelyik énekesnő fölépelt a pódiumra. A mi benn történt a hangversenyen, nem tartozik a történethez, ellenben megemlítjük, hogy a fiaker állt meg a Vigadó kapujában. Kiugrik belőle *Zilahi* Gyula de milyen állapotban! Utött-kopott szedett-vedett volt rajta minden. Néhány ugrással föntermelt az emeleten, de egy szemfüles diszrendőr mégis észrevette.

— **Állj meg!** — förmedt rá.

Zilahi Gyula visszaförmedt:

— Ne izéljen, maga kis hamis.

Ilyet még senki sem mert mondani a rendőrnek hát természetesen, hogy nyakon csipte a csavargót, aki egyre csak nevetett.

— Majd elmegy a kedve — szölt a rendőr véstjósólán s maga előtt bocsátva a színészt, bekisérte a főkapitányságra.

Együtt ült az éjjeli inspekció. A rendőr hivatalosan bejelentette:

— Ezt a csavargót a Vigadóban fogtam el, bizonyosan lopni akart.

— Hahaha — nevetett *Zilahi*.

— Miért nevet? — kérdezte a rendőrkapitány.

— Arra gondolok, hogy mit csinál velem a rendezőség.

— Milyen rendezőség?

— Az önök hangversenyének rendezősége. Tudom keresnek mindenfelé.

— Önt?

— Engem, mert én vagyok *Zilahi* Gyula.

Persze, lón nagy bocsánatkérés. A csavargót a rendőrség fiakerén vitték el a Vigadóba s még elég jókor érkezett, hogy elmondhassa monológját. Azt azonban csak kevesen tudták, miért szerepelt *Zilahi* Gyula utolsónak, pedig a program szerint harmadiknak kellett volna fölépnie.

— **Uralkodók fogadója.** A párisi kormány a kiállításra érkezendő fejedelmi vendégek elhelyezésére dr. *Evans*nak, a tavaly meghalt fogorvosnak az Avenue du Bois-de-Boulogne a Rue de la Pompe és az Avenue Malakoff sarkán lévő kastélyát bérelte ki, amely egy óriás park közepén van. Hatvanezer frank bért fizet a kormány a kastélyért, amelyért gróf *Boniface* de *Castellano* Gould már tizenegy milliót is kinnált dr. *Evans*nak. A kastély szobái, helyiségei azonban nem nagyon nagyok, azért a kíséret számára a park körül lévő házakban rendeznek be lakást. A katonai diszörsegek szá-

mára a parkban építenek kis házakat. A kastély márványlépcsőzete különben valóságos látványosság.

— **Kosár és seprő.** Egyik pancsovai mulatságon történt, — mint onnan írják — hogy egy rózsás arcú kis leány egy fiatal embert háromszor kosarazott ki. Ezért a fiatal ember úgy állott bosszút, hogy egy hevenyében előtalált utcai söprűt tett a kisasszony ölébe, abban a reményben, hogy az talán szivesebb fogadtatásra talál. Ezen a kisasszony megharagudott és a bál után becsületsértésért panasolta be a fiatal embert, ki azzal védekezett, hogy a kisasszony őt is megsértette, mert midőn neki kosarat adott, akkor másokkal elment táncolni. Ezen az alapon föl is mentették. Morál: aki balba megy, ne adjon kosarat.

— **A háboru napiköltségei.** Kiszámították, hogy háboru esetén mennyi volna a hármasszövetség és a kettős-szövetség napi kiadása. E számítás szerint Németország 2,550.000 katonájának napi kiadása huszonhatodfél millió frank, Ausztria-Magyarország 1,304.000 katonájának napi kiadása tizenhárom millió frank, Olaszország 1,281.000 katonájának napi kiadása 12,800.000 frank. Egy napi háboru tehát a hármasszövetségnek több mint ötven millió frankba kerülne. Franciaország háboru esetén 2,554.000 katonát állít ki, akiknek napi kiadása huszonhatodfél millió frank, Oroszország 2,800.000 katonát szerel fel és elkölt naponta huszonnyolc millió frankot. A két szövetséges állam tehát háboru esetén naponként ötvenegyedfél millió frankot költ el.

— **A kitünő lövő.** Egyik fővárosi lap egy kitünő magyar lövőről tesz említést, a ki olyan lövést tett, melynek eredménye ugyancsak ritkítja párját. A sárvári uradalomban rendezett téli hajtóvadászaton történt ugyanis az a ritka eset, hogy a vadásztársaság egy tagja egy lövésre meglőtt: egy nyulat, egy állatorvost, egy szappanost és egy hajtót. Hogy milyen óvációt rendeztek a kitünő lövőnek, az illető lap nem tesz említést.

— **Gutenberg legelső könyve.** A *British-Museum* a napokban egy rendkívül érdekes könyvet szerzett meg: a legelső könyvet, amely *Gutenberg* nyomdájából kikerült. A *British-Museum* az érdekes régiséget egy egyszerű kovácstól vette. A kovácmester egy antikvárium-ban vette a könyvet 2 pennnyért. Házúra egyszer megpillantotta asztalán a könyvet és látván, hogy az 1450-ből való, bejelentette a dolgot a *British-Museum* titkárnak. A titkár magához kérte a kovácsot könyvével és miután látta, hogy az *Gutenberg*-nyomtatvány, 60 font sterlinget ajánlott fel érte. A kovács a meglepetéstől eleinte nem tudott szóhoz jutni, amit a titkár arra magyarázott, hogy kevesli az összegét. Rögtön 100 fontot ajánlott meg érte. A kovács persze örömmel adta oda 2 pennys könyvét ezért az összegért. A könyv különben elég jó állapotban van.

— **Széjjel tépett az oroszán egy osztrák származású, s angol szolgálatban levő Hara** nevű mérnököt a kilimandsarói hegy közelében Kelet Afrikában. A mérnök fáradtan érkezett haza a táborba s a szolgák rögtön értesítették, hogy egy igen erős him oroszán folyton a tábor körül ólalkodik. Az álom elnyomta a fáradt mérnököt s csak a táborban támadt óriási zajra ébredt fel. Fegyverét felkapva kiindult sártárból s csakhamar megpillantotta tábor közepén álló óriási oroszánt, a melyet a táborban égő tűz lángjai jól megvilágítottak. Rálőtt a fenévre, de a különben kitünő lövő elhibázta az oroszánt, a mely reá ugrott, s össze-vissza marcangolta. A munkások az első ijedségből felocsudva elzavarták az oroszánt, de a mérnök a szenvedett súlyos sérülésekbe csakhamar bele halt.

— **Kifosztott pénzeslevél.** A napokban a rendőri sajtóiroda közleménye nyomán a lapok megírták, hogy Budapesten egy a berlini német bank címére feladott pénzes levélből 4518 korona értékű 16 darab sorsjegy hiányzott volna. *Demény* Károly budapesti posta- és távirtda főigazgató az igazság és a közönség megnyugtatója érdekében a következőket közli velünk: Ebben az ügyben a rendőrség és a postaigazgatóság által vezetett vizsgálat folyamán folyó hó 19-én este a címzett berlini német bank-

tól a *Münz* testvérek cég feladóhoz érkezett távirat szerint a dolog rendben van, a menyinyiben a címzett a sorsjegyeket rendszeresen megkapta és azok hiányáról annak idején a feladóhoz küldött értesítése téves volt.

— **Életunt kefekötő.** *Fischer* Zsigmond debreczeni születésű 28 éves kefekötő tegnap este Budapesten a Csengery-utca 12. szám alatt levő lakásán megmérgezte magát. Már hosszabb idő óta munka nélkül járt-kelt a fővárosban, míg felesége varrással keresett nagy nehezen annyit, hogy nyomorúságosan eltarthatta valamiképp a családot. — *Fischer*nek nagyon tetszett a hegyelő életmód és nem is nézett munka után. Felesége e miatt folyton korholta és a családban napirenden volt a czivakodás. Tegnap is összejördültek és a veszekedésnek az lett a vége, hogy *Fischer* rumban gyufa fejeket oldott fel és a mérget megitta. A mentők eszméletlen állapotban életveszélyes belső sérülésekkel szállították a Rókus kórházba.

— **A dal.** Egy külvárosi kis énekes színháznak az igazgatóját valahol külföldön, ámbár kitünően értett a szakmájához, mégis az a baj érte, hogy a legnagyobb pénzzavarokba jutott, majdnem csőd előtt állott a vidám, költséges életmódja miatt. Ő, akinek higgadt üzletembernek kellett volna lennie, nagyon is belemélyedt a világi örömek élvezetébe. Barátai már többször kirántották a kátyuból, amibe bele esett s ezuttal is még egyszer és utoljára a segítségére siettek. Bizottság alakult, amelynek elnöke az ügyek lebonyolítása után még egy jó tanáccsal is szolgált utraivalóul a könnyűvérű igazgatónak. Emlékeztette *Luther* mondására, amely a borról, szerelemről és a dalról szól. A direktor megígérte, hogy a jövőben mértéket fog tartani s megjavul. Néhány nappal azután találkozik vele a mentő bizottság elnöke, aki a jó tanácsot adta.

— Nos barátom — kezdi a szót — hát használt-e a jó tanács? Nem hódulunk-e már annyira a bornak, szerelemnek és a dalnak?

Bűnbánólag felelte a direktor:

— Már nem. Nagyon jól megy a javulás, a dalról már egészen le is mondtam.

— **Transzvál megmérgezése.** A angol-bor háborunak a csodavirága az, amelyet a Times of Natal feltalál az olvasóinak. Szól pedig ez a csodavirág a következőképpen:

Transzvál különböző központi helyeiből az egész országot elárasztották ciankálival és pedig avégből, hogy az angol csapatokat, bármerre menjenek is, megmérgezzék. Egyelőre az óvintézkedések következtében nem igen kell még félni ettől a gonosz mérnyeltől csapatainkat, de mi lesz a jövőben? Ha rágondolunk arra, milyen kevés adag kell ebből a méregből egy egész ezrednek az elpusztítására, akkor csak rémülettel gondolhatunk arra, hogy most zsákszámba küldözgetik szét a ciankálit az országba. Ezeket a zsákokon valószínűleg nincs cím és azért ha nem fogják tudni azok, akiknek a kezéhez jutnak, hogy mi van bennük, egyszerűen el fogják dobni ezeket a zsákokat. Mivel pedig a ciankálit nagyon könnyen oldódik, az eső mindenfelé elterjesztheti, beviteli a csatornába, kutakba. Ha nem tesznek egészen rendkívüli óvintézkedéseket, akkor Transzvál elfoglalása után még hónapokig hallanunk kell majd tömeges mérgezésekről.

— **Osztályorsjáték.** Ma kezdődött el az osztályorsjegyek új huzása. Százezer koronát nyert a 20838 számú sorsjegy, harmincezer koronát a 38928, tizezer koronát nyert a 10915 számú sorsjegy. Kisebb nyereménnyel sok sorsjegyet huztak.

— **A kiállítások stílusában.** betartva a rendezésnek azt a praktikus módját, mely minden egyes tárgynak beható megtekintését lehetővé teszi, fölötté könyelmes bevásárlási forrásnak mutatkozik *Porter* Vilmos koronás áruháza Aradon, a Központi szálloda épületében. A földalatti játékaru termek praktikus értékét emeli az a körülmény is, hogy minden egyes tárgyon a legolcsóbb ár látható, tehát mindenki hajlama és tetszése szerint választhat, körülnezhethet. A kiszolgálás pontos és mintaszerű.

— **Az Erzsébet-segélyalap.** Az aradi kereskedők köre Erzsébet-segélyalapja javára *Andrény* Károly és fiai cég alkalmazottai *Krausz* Samu és *Kálmán* József urak gyűjtőívén befolyt: N. N. Bécs 100 kor, *Juhos* Gyula és *Társ*a Budapest 60

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, február 21.

Déli tőzsde. Buzekínalat sürgető, vételkedv korlátolt. Lanyha irányzat mellett 15,000 métermázsza került forgalomba. Egyéb gabonaneműekben kevés forgalom. Időjárás borús.

Zárul 12 órakor:

Buza áprilisra	7.58— 7.59
Buza szeptemberre	7.81— 7.82
Rozs áprilisra	6.36— 6.37
Zab áprilisra	5.08— 5.09
Tengeri májusra	5.12— 5.13
Repcze szeptemberre	12.15—12.20

Zárul 4 órakor:

Buza áprilisra	7.56— 7.57
Buza szeptemberre	7.79— 7.81
Rozs áprilisra	6.36— 6.37
Zab áprilisra	5.06— 5.07
Tengeri májusra	5.11— 5.12
Repcze szeptemberre	12.15—12.20

Zárul 4 órakor: korona

Oszták hitelrészvény	754.20
Magyar hitelrészvény	748.50
Leszámitolóbank részvény	499.50
Rima-Murányi vasmű részvény	632.—
Oszták-magyar államvasúti részvény	656.—
Közúti vasut	676.50
Városi villamos vasut részvény	339.50

S z e s z ü z l e t

— Február 21. —

Mat jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 111 korona, kicsinyben 113 korona, finomított szesz nagyban 114 korona, kicsinyben 116 korona hordó nélkül per 100 liter % beleértve 70 korona fogyasztási adót. Száritott moslék 11 korona métermázsánként.

Budapest-kőbányai sertéskeresk. csarnok.

— Február 21. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban 92.—94.— filig. Öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — filig. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 100.—102.— filig. Fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 100.—101.— filig. Fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 99.—100.— filig. Magyar szedett: Nehéz páronként 280 kilogrammon felül sulyban — filig. Közép páronként 220—280 kilogrammon felül sulyban 97.—99.— filig. Könnyű páronként 220 kilogrammig terjedő sulyban — filig.

Romániai: Nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban — filig. Közép páronként 250—320 kilogrammon felül sulyban — filig. Könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban — filig. Romániai eredeti (Stachl) Nehéz páronként 240 kilogrammon felül sulyban — filig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — filig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban 97.—99.— filig. Közép páronként 240—280 kilogramm sulyban 96.—98.— filig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 94.—97.— filig.

Megjegyzés: A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokászerű levonások mellett, egy kilogramm sulyra fillerekben értendők. — Szokászerűleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronként 45 kilogramm vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4% vonandó le. A sertések osztályozásánál azok teljes (élő) sulya vétetik irányadónak. Sertéslétszám: Február hó 18-án volt készlet 20106 darab, február hó 19-én fülhajtattott —555 darab, február hó 19-én elszállított —344 darab, február hó 20-án maradt készletben 20317 darab. Uzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1900. február 21.

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	98.50
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₁₀₀	94.—
Magyar arany 4 ¹ / ₂ %	100.75
Magyar ezüst 4 ¹ / ₂ %	99.75
Magyar keleti vasut	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar italmegváltási kötvény	99.60
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyeresémsorsajegy kölcsön	162.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	140.75
Oszták papírjárdék	99.55
Oszták járdék ezüst	99.50
Oszták járdék arany	99.—
Koronajárdék	99.—
1860-iki államsorsjegyek	137.—
Oszták-magyar bankrészvény	1770.—
Magyar hitelbank részvény	749.—
Oszták hitelintézet részvény	755.20
Oszták-magyar államvasut	657.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.29
Német birodalmi márka	118.15
London	242.50
Páris	96.33

gálat után most hozta meg az újabb határozatot, ismételten elutasítván az elítéltek pörfelvételi kérvényét és elrendelte Ujhelyi Lipótnak letartóztatását.

A határozat különösen Hódmező-Vásárhelyen, ahol Ujhelyi Lipót, a dúsgazdag földesur lakik, keltett nagy szenzációt.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A harmadik esküdtszéki tárgyalás holnap, csütörtökön lesz Aradon. A vádott Stanila Tódor, ki a vád szerint, sógorát Flórea Flórát megölte. Érdekes, hogy a gyilkosságnak Sztanila anyósa volt az oka.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1899. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Szm. sz. tv. reggel 9.16
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Szm. sz. tv. délután 3.56	Személyvonat d. u. 3.55
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szmv. Szolnokról este 8.45
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.56
Soborsinig délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.30	Gyorsvonat délután 4.06
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.20	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.53
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 7.15	Személyvonat reggel 8.46
Vegyesvonat délután 4.16	Vegyesvonat este 7.49
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Borosbesről szv reg 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Borosbesig szv. du. 5.20	Személyvonat este 7.—

NAPIREND.

Február 22. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Péter székfoglalása. — Protestáns naptár: Péter székfoglalása. — Görög-keleti naptár (február 10.): Karalamp. — A nap kel 6 óra 39 perczkor, nyugszik 5 óra 16 perczkor. — A hold kel 0 óra 41 perczkor, nyugszik 9 óra 44 perczkor.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órakor 748.6 milliméter, délután 2 órakor 747.8 milliméter. Hőmérsék reggel 7 órakor C° + 5.0, délután 2 órakor C° + 10.6. Szél irány es ereje reggel 7 órakor D. 3, délután 2 órakor D. 2. Felhőzet reggel 7 órakor borult, csepeg, délután 2 órakor felborult. Csapadék az utóbbi 24 órában 0 milliméter.

Időjárás. A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött távirattal szerint a mai napra a következő időjárás várható: Száraz, enyhe, később borulás.

Szabadságharozl emléktárgyak országos muzeuma (színházépület 1-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. — Belépti-díj: Hétköznapi 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár nyitva van hétfőn délután 4—5, pénteken délután 4—5 és szombaton délelőtt 11—12 óráig. Helyiség: Erekllyemzeum helyisége melletti ülésterem.

Február 22. Az aradi első gyártelep részvénytársaság közgyűlése délelőtt 10 órakor. — Iskolaszéki ülés délután 4 órakor.

Február 24. Az aradi tanítótestület segélyalapjának közgyűlése délután 4¹/₂ órakor (Polgári flúiskola.) — A Kölcsey-egyesület felolvasó-estéje délután 4¹/₂ órakor (Városház.)

Február 25. Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár közgyűlése délelőtt 10 órakor. — Az aradi Széchenyi-gözmalom részvénytársaság közgyűlése délelőtt 10 órakor. — Lindh Marcella hangversenye (Fehér Kereszt.) — Az országos vöröskereszt-egylet aradi választmányának közgyűlése délelőtt 11 órakor (Városház.) — A Kölcsey-egyesület közgyűlése délelőtt 11 órakor (Városház.) — A szintyei Concordia részvénytársaság közgyűlése délután 2 órakor.

Március 1. Muszka hegyközség közgyűlése délután 2 órakor.

Március 4. Az aradi vonósnégyes kamarazene hangversenye délután 5 órakor (Központi szálló.) — A világi önszegélyző-egyesület mint szövetkezet közgyűlése délután 3 órakor.

Március 5. Körállatorvos választás Világoson. — Világos hegyközség közgyűlése délután 2 órakor.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS.

— Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Klosinski László, Krakkó. — Krahulecz Betti, Bécs. — Schwarcz Elemér, Kalocsa. — Metsh Samuel Boján. — Feichter József, Muhlen.

r. Brewillier Comp. Bécs 50 kor, Girtschall és Perwo, ainfeld 40 kor, Heiser József (ezelőtt I. Winter u. phn) Bécs 40 kor. St. Egydyer Eisen und Stahl Industrie Gesellschaft Bécs 20 kor, Ulrich J. B. Budapest 0 kor, Frankl A. Hermann és Fiai Budapest 30 kor, Hanns M. Söhne, Bécs 30 kor, Hauts Ig, Eidam Robert Dinzl, Bécs 30 kor, Keller Comp., Hirtenberg 30 kor, Kern Róbert, Budapest 30 kor, Schmidt Sohn, Wilhelmsburg 30 kor, Weiss Johann öhne, Bécs 30 kor, Wuster Comp, Wieselburg 30 kor, Aglar M. Bécs 20 kor, Bender Heinrich Comp., Vorms a/Rhein 20 kor, Grabner Gebrüder Deutsch andsberg 20 kor, Habtmann s. F. F. Eidam, Bécs 0 kor, Herczog Alexander, Bécs 20 kor, Müller Josef Comp., Alsó Mecenzéf 20 kor, Neufeld Carl, Bécs 20 kor, Petzold C. T. Comp., Bécs 20 kor, aszer Hufnägelfabrik, Saaz 20 kor, Schlager Bertam Comp., Bécs 20 kor, Schwetz Johann, Bécs 20 kor, Vogel Noot, Bécs 20 kor, Alsó Mecenzefi vas aczéláru gyárosok szövetkezete, A. Mecenzéf 10 kor, Bondy Gottlieb, Prag 10 kor, Duisberg C. Comp., Bécs 10 kor, Fischer'sche Weichseisengieserei, Fraisen 10 kor, Florenz J. Bécs 10 kor, Frei Conrad, Zell a/Ybbs 10 kor, Gaismayer Schürhagl, Scheibbs 19 knr, Grabner Ludvig Georg, Senftenberg 10 kor, Gruber János, Budapest 10 kor, Haisreutinger A., Bregencz 10 kor, Kaszab és Breuer, Budapest 10 kor, Kleiner Fleischmann, Mödling 10 kor, Latinák M. Bécs 10 kor, Lewi M., Bécs 10 kor, Schulz Carl, Bécs 10 korona.

— T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedő irat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265. sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

A milliomos letartóztatása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szeged, február 21.

A szegedi törvényszék vádtaácsa ma foglalkozott a hamistanu-szerzés büntetteért egy évi börtönre jogerősen elítelt Ujhelyi Lipót hódmezővásárhelyi milliomos pörújítási ügyével.

A vádtaács Ujhelyi Lipót újrafölvételi büntető ügyében elutasító határozatot hozott és egyben elrendelte a jogerősen elítelt milliomos letartóztatását.

A bűnügy történetét, amely most ezzel a véget ért, ismeri az olvasó közönség a szenzációs esetnek többszöri tárgyalása idején megjelent hírlapi tudósításokból. Az ösmert vásárhelyi nagybirtokos Maczelka Józseffel volt elkeseredett pörös harcban Ujhelyi Lipót, aki a Maczelka elleni pörében — mint később a bizonyítások során kiderült — hamistanukat állított.

Mind a három bírósági forum elítélte Ujhelyi Lipótot báromrendbeli hamistanuzásra való reábirás büntette miatt, valamint társait, Kovács Sándor, Muladi István és Gajdán Sándor munkásokat hamis tanuzásért.

Ujhelyi Lipót egy évi börtönt kapott. De amikor a kuria is döntött, Ujhelyi és társai pörújítási kérvényt nyújtottak be a szegedi törvényszékhez. A törvényszék a kérvényt elutasította, az elítéltek felebbezése folytán így az újrafölvételi büntető ügy a szegedi kir. tábla elé került.

A tábla a mult év augusztus havában tárgyalta az ügyet és az első bírósági végzést megváltoztatván, az elítéltekre kiszabott büntetés fölfüggesztése mellett utasította a szegedi törvényszéket, hogy az újrafölvételi kérvényekben megjelölt összes tanukat a felhozott körülmények iránt hallgassa ki és az újabb bizonyítékok egybegyűjtése után hozzon újra a pörfölvételi kérelem fölött újabb határozatot.

A törvényszék végrehajtotta az újabb bizonyítási eljárást, amelynek eredménye — mint a határozat mutatja, mit sem változtatott az elítéltek sorsán.

A törvényszék vádtaácsa az újabb vizs-

REGENY-CSARNOK.

A milliomos büntársa.

— Bűnügyi regény. —

Irtá: **M. H. Braddon.**

Magyarra átdolgozta: **Hevesi Jenő.** [19]

(Folytatás.)

XX.

A bankár és az ugynevezett őrnagy a rövid idő alatt komolyan beszéltek egymással. De az inkább csendes, meghitt suttogás volt s igen furcsa kifejezésekkel éltek.

Mikor a hintó a várkastély nagy kapuján berobogott, az őrnagy vizsgálódva nézett szét.

— Szép hely! — kiáltotta elragadtatva. Pompás kastély!

— Hogy nevezem itt? — suttogá leszállás közben a bankár.

— Amint tetszik; többféle nevem van. Legutóbb Vevasornak hívtak. Egy kis változtatásnak különben én oda se nézek. Válasszunk például valamit, ami szintén V-vel kezdődik. Jó így megmaradni a kezdőbetűnél; már csak a fehérnemű jelölése végett is.

Azonban az, amivel az idegen getleman fehér ruha dolgában dicsekedett, oly csekély volt, hogy egy csipős ember könnyen vonhatta volna belőle azt a következtetést, hogy az ing fényüzési cikk, mely nem foglal helyet szekrényében.

— Nevezzen Vernonnak, — mondá; — Vernon igen jó név. Nevezhetne Vernon őrnagynak is. Barátaim a versenytéren ezzel a címmel tiszteltek meg s nem látom át, miért ne éljenek e rangcímmel. Hajlamaim ugyanis választékosak. Nem bírok összetörödni a földhöz ragadt paraszttal. Ily környezet illik hozzám, mint ez. Itt vagyok csak elememben!

Beléptek Dunbar szobájába. Az őrnagy élvezettel jártatta végig szeméit a pompás berendezésen.

— Most hallgasson rám, — mondá Dunbar. — Lehetetlenség rám nézve, hogy azonnal beszéljek önnek; egyéb kötelességeim vannak. Ha ezeknek eleget tettem, ismét találkozunk. Addig üljön itt, ameddig jövök s egyék-igyék, amennyit tetszik.

— Jó. Holmi kappansüttet s egy üveg burgundit nem fogok rossz néven venni. Rég ideje, hogy nem ittam burgundit. Pálinka, karcos és ilyen garasos italokkal hűsítettem magamat.

A bankár undorodva kelt fel. Az idegen bántó durvasága fölháborította.

— Mit kér? Ne feledje el, hogy várnak. Kész vagyok önnek szolgálni — régen mult idők kedvéért.

— Ugy van, — válaszolta gunyosan az őrnagy, oly kedves valami, a „régen mult idők” visszahívni emlékünkből!

— Nos, mire van szüksége? — kiáltá Dunbar türelmetlenül.

— Azokon kívül, amit az előbb kértem — egy kis pénzmagra.

— Bőkezűnek fog találni. Nem sokára visszajövök és utalványt fogok írni.

— Remélem, csinos összegre.

— Amennyire szüksége lesz.

— Már ezt szeretem. Önben mindig volt valami fejedelmi nagyszerűség.

— Nem lesz oka panaszra, — felelé a bankár ridegen.

Vernon őrnagy kétes tisztaságú kezét odanyújtotta a bankárnak, de ez úgy tett, mintha nem vette volna észre.

— Kilencz órára elvárom, — mondá kitérőleg.

— És a reggeli? — kérdezte Vernon.

— Majd akkor kap azt is.

— Már most is elfogadtam volna. De nem baj, jó lesz akkor is. A viszontlátásra, Dunbar ur.

A milliomos bezárta mögötte az ajtót s az ablakhoz lépett. Forró homlokát a vastag, hideg üveglemezre támasztotta s szemmel kísérelte az őrnagy hosszú alakját, ki a gyepen átvezető uton befordulva, végre eltűnt.

Aztán visszatért a kandalló tűzéhez s egy székre rogyva, kinosan feljajdult. Ez

nem volt sóhaj, hanem fojtó fájdalom felkiáltása, mely csakis a kétségbeesés halálos gyötrelmeitől sanyargatot lélekből kelhetett.

— Ez határoz! — mondá magában. — Igen, ez dönt! Régóta látom közeledni a válságot. De most élet vagy halál!

Fölkelt, kezével végigsimítá arcsát, mint valaki, aki mély álomból ébred. Aztán ment, hogy az ünnepélynél szerepeljen.

A lakodalmi étkezés nem volt sokkal derültebb magánál az esketési ünnepélynél.

Minden fényes, csendes és előkelő volt. Néma szolgák zajtalanul suhantak ide-oda a székek mögött. Pezsgő, rhénusi és burgundi borok csillámlottak a lapos, vízi lilium alakú poharakban s értékes kínai porcellán-szobrocskák elragadó csinosaságú kosárákban kínálták a legkritkább gyümölcsöket.

Ara és vőlegény boldognak látszottak. De csendes, kevés beszédű boldogság volt ez, mely csekély befolyást gyakorolhatott a környezetre.

Végre a reggeli be lön fejezve és Laura, kísérve a nyoszolyó lányoktól, felkelt az asztaltól. Az utazó-kocsi az ajtó előtt állott.

— Hosszu idő fog betelni, míg újból találkozhatunk, drága atyám, — mondá Laura a bucsuzáskor. — Add rám még egyszer áldásodat, mielőtt megyek.

Feje a milliomos mellére hajlott, de ez merőn nézett maga elé s erőltetett mosoly tévelygett ajkai körül, mely inkább beillett a száj görcsös vonaglásának.

— Jobbat adok áldásomnál, — mondá Dunbar fenhargon. — Még nem kaptál nászajándékot tőlem; de nem feledkeztem meg róla. Az, amit neked szántam, időbe kerül, míg elkészül. A legszebb gyémánt-ékszert készítettem számodra, mely valaha Angolországban létezett. A köveket magam választom és az én utasításom szerint foglalják egybe.

Laura megszorította alyja jéghideg kezét.

— Nincs szükségem gyémántokra, papa — suttogá. — Csak szereteted óhajtom.

Dunbar mit sem válaszolt erre az esengésre. De nem is volt alkalma, mert a fiatal házaspár belépett a hintóba s az csakhamar elrobogott.

— Remélem, boldog lesz, — mondá magában, midőn a házba visszatért. — Az ég tudja, óhajtom, hogy boldog legyen.

Vendégeit nem is kereste föl többet, hogy elbucszúzzék tőlük, hanem egyenesen szobájába tartott. Az emberek már megszokták különczködéseit és elnézők voltak bogarai iránt.

A milliomos megtette az előkészületeket, hogy barátját fogadhassa és rögtön megérkezése után maga elé vezettette.

A belépő, akit utja fekete ködös éjszakán, lombtalan fásorokon, melynek sűrű galyai zörögve hajlongtak a bus szél fuvalmai alatt s nedves bozótton át vezetett: káprázó szemekkel állt meg a meleg, sugárzó terem derült fényében.

— Igazán kényelmes, — mondá, — hogy ne sokat mondjak. S néhány millióskával az angol, vagy ami ennél is többet ér, a saját bankban: az élet nem tartozik a terhesek közé? Ugy-e barátom Dunbar?

— Üljön le s foglalozzék a szalonkával, — válaszolt a bankár. — Aztán majd beszélhetünk.

Az őrnagy engedelmessékedett barátjának. Görcsös nyakáról lefejtve vagy hat rőf piszkos pamut-szövetet s elnyűtt gallérját lehajtva, az asztalhoz közel húzta székét és feltűrt ujjakkal látott hozzá a falatozáshoz. A szalonka s egy üveg moseli bor csakhamar elenyésztek.

Midőn az asztalt leszedték és a két férfi egyedül maradt, az őrnagy messze nyújtá el magától hosszú lábszárait a puha szőnyegen s kezeit zsebeibe mélyesztve, nagy jó kedvében fűtyörészni kezdett.

— S most, — mondá Dunbar, poharát a csillogó jegesz-üvegből charettel megtöltve — mi a mondanivalója, Stephen Vallance, vagy Vernon őrnagy, vagy mit tudom én mi és ki? Mi a mondanivalója?

— Néhány szóban tudtára fogom adni, — válaszolá nyugodtan az őrnagy. — Arról a férfiről akarok önnek beszélni, kit néhány hónappal ezelőtt Winchesterben megöltek.

A bankár keze elveszté biztosságát; a kristályüveg a pohár vékony széléhez ütődött hogy ez cserepekben hullott szét.

— Előnti a borát, — figyelmeztette Vernon. — Nagyon sajnálom, hogy nincsenek erősebb idegei.

(Folytatása következik.)

Városi színház.

Bérlet 132. sz.

Páros.

Csütörtökön, 1900. évi február hó 22-én:

Egy katona története.

Népdrama 5 felvonásban. Irták: D'Ennery és Cormon. Fordította: Csepreghy Ferencz.

SZEMÉLYEK:

Reno János . . . Pethes Imre.	Adrien . . . . . Harmat J.
Madelaine . . . Tajkerti B.	Raoul . . . . . Géthi K.
Tábornok . . . Bács Károly.	Lázár . . . . . Hajnal D.
Herczegnö . . . Kalocsa R.	Samborán . . . Mezei Péter.
Apátnó . . . . . Bácsné.	Martányi bíró Czakó V.

Kezdete 7 órakor.

NYILTTER.*

Nyomtatványokban

ha izlést keres és pontos időben kíván hozzájutni és főleg súlyt fektet **jutányos árakra**, úgy tegyen megrendelést az

Aradi nyomda részvénytársaságnál

melynek a szakipar legújabb vívmányai szerint új aranyozó és könyvkötészeti gépekkel berendezett

könyvkötészeti osztálya

könyv- és hangjegy bekötéseket olcsó árban vállal és különösen diszmunkák elkészítésében remekel.

Pontosság. Diszkrét izlés. Tartós munka. Mindamellet olcsó árak!

Szóval: Teljes megelégedés, úgy, hogy ismerőseinek is melegen ajánlhatja.

Az

Aradi Közlöny

a vidék legterjedelmesebb és legolvasottabb politikai napilapja.

Megjelenik naponként legalább 12 oldalon.

F. é. márczius hó 1-ével újabb előfizetést nyit.

Előfizetési ár: Márczius elsejétől már 50 ezus végeig helyben 2 korona, vidékre 2 1/2 korona 40 fillér. — Kérjük azokat, kiknek mutatványszámok járnak, a küldött postai utalványon az összeget beküldeni sziveskedjenek, hogy a lapküldésben fenakadást ne történjék.

Ujonnan belépő előfizetőink

míg a készlet tart

Petőfi Sándor összes költeményei

diszkötésben, ingyen kapják meg.

-1900. pm.

Hirdetmény.

Özhirre teszem, hogy a ké-
sknek és sertéseknek Magyar,
áh és Szlavon országok te-
éről Ausztriába való bevitele
tetében f. évi január hó 18-án
nybe lépett forgalmi korlátozá-
t tartalmazó 390. számú állat-
szegügyi értesítő hivatalom-
az érdekeltek által megtekint-

Aradon, 1900. évi január hó
1.

Salacz,
kir. tan. polgármester.

Arad szabad kir. város kapitányi hivatalától.

-1900.

Hirdetmény.

A vető és fűmagvak forgalomba hozatalával foglalkozókat tájé-
s és mihez tartásul értesítem, hogy az 1895. évi XLVI. t.-cz. vég-
jtása tárgyában kiadott 38286—896. számú földmívelésügyi m. kir.
szteri rendelet 8-ik §. értelmében a következők szigorú betartá-
vannak kötelezve.

Vető- és fűmagvak alatt értetnek az országban a mezőgazdasági
elés tárgyát képező, vagy e célra máshonnan behozott kulturnövények:
aban kereskedelmi, ipar-, gyógy-, kerti- és takarmánynövények, valamint
ek magvai, úgyszintén az erdei magvak is, melyek termelés céljára
zerüen forgalomba hozattak, illetve kínálnak vagy árultatnak.

A vető- és fűmagvak iparszerű forgalomba hozatala, illetve kinalása és
sa 10 kgr.-on felüli mennyiségekben a következő szabályok szerint
njék:

A vető- és fűmagvak csakis az eladó nevének, az illető mag fajanak,
e válfajának és származásának (ha ehhez valamely tulajdonság van kötve),
mint az illető mag tisztaságának (súly szerint) % -ban, úgyszintén csirázó
sségének (szemek száma szerint) % -ban való határozott megjelölése mellett
atók forgalomba. Ha a mag válfaja vagy származása az eladó előtt is-
tlen, ezt különösen kijelenteni, illetve megjelölni tartozik.

A tisztaság és csirázó képesség % -számai külön-külön meghatározott
al jelölendők; tehát pl. a tisztaság ekként 85—90% -nem jelölhető.

Ezeknek a megjelöléseknek az eladó részéről irásban meg nem rövidített
kkal, a számszámok tisztán kiírva és pedig vagy az ajánlatban, kötelevelben
számlában, vagy esetleg külön értesítvényben, a kicsinybeni vagy köz-
útjani eladásoknál magán a zsákon (burkolaton) le nem törölhető vagy
önnyen el nem távolítható módon kell megtörténni. A mennyiben ez nem
n a zsákon (burkolaton) történik, a zsákoknak az eladó nevének, vagy cég-
kivül még egy más oly jellel kell megjelölve lenni, melynek alapján
jegyzékben, ajánlatban, kötelevelben, illetve számlában vagy külön értesít-
ben jelzett árú azonossága kétségtelenül megállapítható legyen.

A vető- és fűmagvak szállításánál, az erre használt zsákok (burkolatok)
adó pecsétjével (ólomzár) zárandók le, ha csak erre illetékes állami mag-
ló állomás részéről ólomzárva nem volnának.

Mindazokban az esetekben, melyekben vető- és fűmagvak magkereskedők
ól számla vagy más külön írásbeli értesítvény mellett szállítatnak,
s az eladó magkereskedő az A. melléklet szerinti nyomtatvány*) egy
nyát csatolni, melynek a szállított vető- vagy fűmag burkolatán alkalmá-
bl, a mag fajanak, illetve válfajának, származásának, valamint tisztasági
szóképességi % -ára vonatkozó köteles megjelölés kitüntetésére szolgáló
it az eladó kitöltheti.

Vető- és fűmagvaknak, mint „nyersárúnak“ termelők részéről magkeres-
résére történő eladásoknál és a magkereskedők egymásközötti forgal-
a jelen határozmányok — az illető magvak fajanak, illetve válfajának,
nt eredetének vagy származásának megjelölésén kívül — nem kötelezők.
§. 2. pontját).

Lóher- és luczerna-magvakat, ha azok nem teljesen arankamentesek, ter-
e céljából forgalomba hozni tilos (1894. XII. t.-cz. 51. §.) úgyszintén
yeb vetőmagvakat is, ha azok a mezőgazdaságra (növénytermelésre) ká-
omok magvait tartalmazzák.

A vető- és fűmagvaknak az eladó részéről kötelezően megjelölt és ezzel
tott legkisebb tisztasági és csirázóképességi % -ára való ellenőrző vizs-
nál ugy a tisztaságban, mind a csirázóképességben külön-külön mutat-
% -nyi hiány meg van engedve. Ha pedig a vizsgálat esetleg a tisztá-
a fenténél nagyobb hiányt, a csirázóképességnél ellenben a biztosítottnál
abb % -ot talál, vagy megfordítva, ezen esetekben a biztosított legki-
tasági és csirázóképességi % -ok számainak 100-zal osztandó szorza-
zomban, a vizsgálat által talált két számadat ugyan e számtani ered-
a fűmagvaknál 10% -nyi, a többi vetőmagvaknál pedig 5% -nyi hiányt
at.

fentieket azért tartottam szükségesnek újból közölni, mert
s esetén 600 koronáig terjedhető pénzbüntetés vár a mulasztóra.
rad, 1900. február 15.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

A magvizsgáló állomásoktól származó be.

164—1900. pm.

Hirdetmény.

Értesítem a szőlőbirtokosokat,
hogy az „önműködő“ permetező-
höz szükséges permetező anyagok
kedvezményes vasuti szállításához
szükséges igazolványok kiállítá-
sára a kereskedelmi miniszter ur
a törvényhatósági városok polgár-
mestereit is felhatalmazta.

Aradon, 1900. évi jan. hó 10.

Salacz,
kir. tan. polgármester.

Tyukszem,

szemölcs, bütyök és mindenféle bőrkeményedést
bámulatos rövid idő alatt elmulasztja a

Hajós-féle

ANAGALLIN

Ára 35 kr.

Nyilatkozat. Tekintetes Hajós Árpád gyógyszerész urnak Arad.
Fogadja legmélyebb köszönetemet az Ön által feltalált csodás hatású Ana-
gallin-ért, mely a régi kinzó bőrkeményedéstől rövid idő alatt és igen sike-
resen megszabadított. El nem mulasztatom az Ön igazán kitűnő szerét a szen-
vedő emberiség figyelmébe ajánlani. Arad, jul. 24. Tisztelettel Szelle Józsefné.

A párisi és londoni hygienikus kiállításon kitűnő készítményeiért, nagy arany-
éremmel, díszoklevéllel és érdemkereszttel kitüntetve. Kapható egyedül a
készítőnél:

H AJ Ó S Á R P Á D

gyógyszertára

Aradon, Andrassy-tér 22.

A megyeházzal szemben.

26—1900. g. sz.

Hirdetmény.

A nméltóságú m. kir. földmi-
lésügyi miniszterium 96331—1899.
sz. körrendelete nyomán értesít-
jük a gazdaközönséget, hogy az
elszaporodott mezei egerek és
pocskok irtására a m. kir. állami
rovartani állomás utasítást dolgo-
zott ki, a mely utasítás az érdeklő-
dők által, a gazdasági tanácsnok
urnál megtekinthető.

Arad, sz. kir. város gazdasági
székének 1900. évi január hó 8-ik
napján tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay, aljegyző.

3436—900.

Hirdetmény.

Miután a közadók kezeléséről
szóló 1883. évi XLIV. t.-cz 39. §-a
értelmében a f. évi I. adórészlet
esedékességének határideje már le-
járt. az adózók ezennel hirdet-
ményileg is felhivatnak, hogy a f.
évi I. adórészletet most már a kése-
delmi kamatok s esetleg intési díj-
jal együtt, nemkülönbén már szin-
tén esedékes ipartestületi díj, egy-
házi adó, illeték, vizszabályozási
költség, hadmentességi-díj, utadó és
csatornázási költség tartozásaikat
azonnal fizessék be, mert ellenkező
esetben a régibb díj- és adótartozá-
saik azonnal, a f. évi I. adórészlet
pedig február hóban a késedelmi
kamattal együtt végrehajtás utján
s a végrehajtási díjak felszámítása

mellett fognak behajtani és pedig
oly módon, hogy az I. adórészletre
nézve feb. hó 24-től kezdve a zálo-
golás fog megejtetni, s ameny-
nyiben ennek daczára az adó- és
hadmentességi-díj és egyéb hátra-
lék járulékaival együtt a zálogolás
foganatosításától számítandó 15 nap
alatt nem törlesztetnek, a lefoglalt
ingók nyilvános árverésen el fognak
adatni.

Aradon, 1900 február hó 15-én.

A városi tanács.

1301—1900. h. k.

Hirdetmény.

F. évi január hó 25-ikén a
város területén egy ember kutya
által megmaratott.

A kutya a nyomozás daczára
feltalálható nem lévén nem állapít-
ható meg, hogy nem-e szenvedett
veszteségben, minélfogva az 1888.
évi VII. t.-cz. végrehajtása tárgyá-
ban a nagymélt. földmívelési m.
kir. miniszterium által 40,000. szám
alatt kiadott utasítás 188. §-a alap-
ján az Arad szab. kir. város terü-
letén levő összes kutyáknak 40
napig kötve tartását, vagy pedig
ugy az utcán valamint otthon a
lakásban is harapás ellen biztos
szájkosárral való ellátását rende-
lem el.

Miről alkalmazkodással a kö-
zönséget azzal értesítem, hogy el-
fogott kutyák a törvény rendelke-
zése szerint kiadhatók nem lévén
a szájkosár nélkül szabadon járó
kutyák kivétel nélkül elfogatni és
gazdák a törvény rendeletéhez ké-
pest kérdőre vonatni és büntettetni
fognak.

Arad szab. kir. város kapitányi
hivatala mint I-ső foku állategész-
ségügyi hatóságtól 1900. jan. 27.

Sarlot
főkapitány.

355—1900. p. m.

Hirdetmény.

Felhivatnak mindazok, kik az 1900. évi tenyésztésre ingyen selyempetét kívánnak, hogy a polgármesteri hivatalban jelentkezve, neveiket s a kívánt petemennyiséget az ott kitett ivre feljegyezzék.

Később jelentkezők kevesebb petére tarthatnak igényt, jelentkezés a pete átvételére kötelező. Az ingyen petéket átvéők kötelezik magukat:

1. Másról petét el nem fogadni.
2. A nyert pete mennyiséget kizárólag gubótermelésre fordítani.
3. A termelt gubókat csakis a selyemtenyésztési felügyelőség megbízottjának s nem másnak átadni.

Az elsőosztályu gubók kilogrammonként 2 korona 20 fillérjével, a II-od osztályuak 1 korona 60 fillérjével, a hasznavehetetlen piszkos nedvesek pedig 20 fillérjével fognak beváltatni.

Azok, a kik a gubókat bárki másnak eladnák, később meghatározandó összeg erejéig megfognak büntettetni.

Aradon, 1899. évi január hó 9.

Salacz,
kir. tanácsos
polgármester.

656—1900. pm.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy kérdőzöknek és sertéseknek Ausztriából Magyarországra való behozatala tekintetében jelenleg érvényes intézkedéseket tartalmazó 393. számú állategészségügyi értesítő hivatalomban az érdekeltek által megtekinthető.

Aradon, 1900. évi február hó 13.

Salacz,
kir. tan. polgármester.

A kisjenői főhg. uradalomban a tavaszi idényben nagymennyiségű

gyümölcs-

(különösen alma) és diszfa tetemesen mérsékelt áron eladásra bocsáttatik.

Árjegyzékkel szívesen szolgál az urad. kertészet **Kisjenőn.** (Aradmegye. Vasúti állomás.)

4—1900. m. g. sz.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a városi legelőkre beiratott juhok és a gáji sertések után járó legeltetési és a sertések után járó pásztordíjak, f. évi február hó 19., 20., 21., 22., 23. és 24-ig bezárólag terjedő idő alatt, a városi pénztárba befizetendőek.

A díjak befizetésekor a pénztári hivatal kiszolgáltatja a legel-

tetési jegyeket, a melyekkel a juhok és sertések a legelőre bocsátásra kitűzött napon a legelőkre bocsáthatók.

A legelőre bocsátás napját f. évi február hó 26-ik napjára tűzük ki.

Arad szabad kir. város mezőgazdasági bizottságának 1900. évi február hó 15-ik napján tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay,
aljegyző.

MÁRCIUS 6-AN
VISSZAVONHATATLANNYAL
UTOLSÓ HUZÁSA
A BUDAPESTI POLIKLINIKAI EGYESÜLET KÖRHÁZA
JAVARA RENDEZETT

100,000 KORONA

EZENKIVÜL 5000, 1000 stb. KORONA
ÉRTEKŰ NYEREMÉNYEK. MEYEK
20% LEVONÁSAVAL KÉSZPENZBEN KIFIZETETNEK.

Egy sorsjegy ára csak **1 KORONA.**

Fontos a községeknek!

A pankotai szőlőhegyen, a község közvetlen közelében, kocsival is könnyen megközelíthető helyen fekvő kőbányámban

út- és határjelző kövek

szabályszerű nagyságban és kivitelben, faragva, betükkel ellátva, ugy a helyszínen, mint Pankota vasutállomásra szállítva, bármily mennyiségben, megszabott határidőn belül pontosan készítettnek s a legjutányosabb áron

kaphatók.

Ugyanott legjobb minőségű

kút- és épület-kövek, törmelékek

jutányos áron kaphatók.

Megkeresések egyenesen hozzám intézendők.

Nagy József,
r. k. plébános.

842

Fontos a községeknek!

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár

részvénytársaság

X-ik rendes közgyűlését

1900. február hó 25-én d. e. 11 órakor

Aradon, saját helyiségében fogja megtartani.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása.
2. A felügyelő-bizottság megbízatása lejártá folytán újbóli választása az alapszabályok 80. §-a értelmében.
3. A részvényesek netaláni indítványai

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel látogatnak meg, hogy az alapszabályok 52. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hóval nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap délelőtti 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókjintézeténél Makón és Pécskán még le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Aradon, 1900. február hó 3-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár
részvénytársaság igazgatósága.